

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6116 ST. CLAIR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Vol. LXXIV Gruodis – December 21, 1989 Nr. 48

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Praleistos progos?

Kaip elgtis su komunistais

Vytautas Meškauskas

Prezidento Busho prestižas šiuo metu yra gana aukštas. 70% amerikiečių patenkinti jo pareigų atlikimu. Tai gerokai daugiau, negu tokiu pat laiku savo kadencijos metu turėjo Carteris ir Reaganas. Paskutiniuoju laiku girdisi daugiau kritikos, kuri, atvirai kalbant, mums prie širdies. Tai dėl jo laikysenos Maltos susitikime su Gorbačiovu ir ypač dėl dvejų aukštų pareigūnų pasiuntimo į Kiniją. Juk tik pusmetis praėjo nuo kinų studentų skerdynių, o mūsų prezidento specialūs pasiuntiniai kelia su žudikais tostus. Na, ir Maltoje prezidentas turėjęs būti daugiau griežtas, o ne tartis dėl būdų kaip faktinai pratęsti kompartijos valdymą.

"Kokiam pasaulyje jie gyvena, – klausė N.Y. TIMES kolumnistas A.M. Rosenthal, – mūsų rinktieji vada, mūsų biurokratai ir tiek daug akademikų ir žurnalistų? Jie mums aiškina, kad Vakarai ir Sovietų Sąjunga turi bendrą priešą – nestabilumą."

Iš tikro sovietų pavergtos tautos norinčios tik vieno – komunistų išvairo iš valdžios. Tuo tarpu Vakarai jaučią pareigą komunistams padėti, atitolinant tą jų užtarnautą valandą. Ar tas kolumnistas nevertas katučių?

Mažiau emocionalus to paties laikraščio kolumnistas William Safire bando situaciją šalčiau išaiškinti. 1982 m. izraelitai vieną dieną numušė 40 sovietų naikintuvų, nepradę nė vieno savo lėktuvo. Sovietų tankai negalėjo pasipriešinti vakariečių. Tai Kremliui parodė, kad jis negali laimėti ginklavinimosi lenktynių ir vertė juos ieškoti kitos išeities. Atėjo perestroikos gaidynė. Amerikos 'vanagai' ją sutiko su pasitenkinimu. Komunizmas turi užleisti savo vietą. Tuo tarpu šio krašto 'balandžiai' taip pasižiūrėję šaltojo karo pabaigą, kad visai nenori atsiminti pusės milijono sovietų karių, dar tebestovinčių Centro Europoje. Kad ir nesugriaudami sovietinės sistemos, – galvojo balandžiai,

– mes ją atitolinsim nuo totalizmo.

Galvojant su Safire galime išvesti, kad Bushas buvo per daug nuolankus Maltos pakraščių audringuose vandenys. O grįžtant prie Rosenthalio knieti paklausti – kur jis buvo kiek anksčiau, kai Bushas buvo visų spaudžiamas nepažiopsoti progos padėti Gorbačiovui, kad jis nepralaimėtų savo konservatyvams. Juk iš pradžios prezidentas užėmė visai protingą 'wait & see' laikyseną. Ciniškai kalbant – prezidentas apsižiūrėjo, kad tokia pozicija jam nepadės laimėti sekančių rinkimų, todėl prisidėjo prie visuotino Gorbačiovo pagerbimo. Ar ne jis paleido Centro Europą iš savo nagų? Tiesa, jis tai padarė priverstas, bet ar žmogui nepriklauso kreditas, kad tai išvengė ir nespriešino?

Visų kraštų 'balandžiams' turbūt labai tiktų dabartinio Kremliaus ideologijos šefo Vadimo Medvedevo aiškinimas Lietuvos partiečiams, tramdant jų nepriklausomybės pageidavimus. Gruodžio pradžioje nuskubėjęs į Vilnių jis taip gynė pastangas išsilaikyti valdžioje:

Norėtusi paklausti: kam gi buvo galima perduoti valdymo funkcijas mūsų visuomenėje? Juk negalima griauti to, kas jau susiklostė, nesukūrus to, kas galėtų tai pakeisti. Mes būtume atsikūrus tokioje padėtyje, iš kurios apskritai sunku būtų išeiti.

Bėda tokia, kad norint 'ramios' perestroikos norima išlaikyti tiek senosios tvarkos, kad perestroika būtų tik nauja jos etiketė.

Iš viso tarpvalstybiniai santykiai nėra paskirų žmonių sugyvenimas. Tiems įstatymais yra uždrausta muštis, kėsintis į svetimą

(Nukelta į 4 psl.)

Apšerkšnijusi gotika (Vilnius)

A. Sutkauskas nuotr.

Pabaltijo klausimas Maltos konferencijoje

JAV valdžios atstovai teigia, kad Pabaltijo klausimas buvo iškeltas Maltos konferencijoje gruodžio 2–3 dd.

Gorbachevo pavaduotojas Genadis Gerasimovas, gruodžio 3 d. Vakarų spaudos paklaustas, ar Prezidentas Bushas iškėlė Pabaltijo šalių klausimą Maltos konferencijos metu, atsakė: "Žinoma, kad nekėlė." Vienas Washingtono korespondentas

–Lietuvių informacijos Centrai pranešė, kad kai jis tą patį klausimą Maltos spaudos konferencijos metu privačiai buvo pateikęs aukšto rango JAV valdžios atstovui, tasai irgi atsakęs neigiamai.

Tačiau, nei Gerasimovas nei minėtas aukšto rango JAV atstovas nedalyvavo visuose pasitarimuose tarp Busho ir Gorbachevo. Pastarieji turėjo ir privatų pokalbį per vertėjus, bet be kitų pagrindinių pavaduotojų. Busho bei jo valdžios atstovų pasisakymai po Maltos duoda pagrindą manyti, kad Pabaltijo klausimas vienokiu ar kitokiu būdu buvo paliestas per tas privačias diskusijas.

Gruodžio 4 d. Briuselyje įvykusioje spaudos konferen-

cijoje Bushui buvo pateiktas sekantis klausimas: "Ar Prezidentas Gorbachevas paprašė jūsų pakantumo, reikalui esant, jeigu jis nuspremtų numalšinti disidentus? Jeigu taip, ką jis sakė arba koks buvo etninio ir Pabaltijo disidentizmo klausymo vaidmuo jūsų susitikime?"

Bushas atsakė: "Atsakymas į pirmąjį klausimą dalį yra 'ne' ir atsakymas į antrąjį dalį yra toks: aš Jo paprašiau man apibūdinti vidaus problemas, tautybių problemas Sovietų Sąjungos viduje ir jis tai padarė gana detalai."

Gruodžio 5 d. JAV Valstybinio saugumo tarybos vadas Brent Scowcroft Baltuosiuose rūmuose susitiko su spaudos konferencijos

KALĖDŲ ŠVENTĖS TEATNEŠA
TYRO DŽIAUGSMO IR
NAUJIEJI METAI
STIPRYBĖS IR VILTIES!

Pabaltijo partizanų veikla vakariečių ir sovietų žvalgybų žabangose.

Rugpiūčio 24 ir 31 d.d. DIRVOJE rašė apie brito Tom Bower knygą THE RED WEB, pasinaudodami paties autoriaus santrauka londoniškame THE SUNDAY TIMES. Ten kalba daugiausiai sukosi apie latvius, tik trumpai paminint lietuvius ir estus. Todėl baigdamas tos santraukos atpasakojimą pastebėjau: – gal vertėtų tam Tomui Bower pasiųsti mūsų literatūros tuo (partizanų) klausimu.

Dabar vartydamas jau išėjusią knygą, turiu – kaip sakytų amerikiečiai, – 'suvalgyti savo žodžius'. Ką ir darau nejausdamas jokios kaltės, nes aną savo išvadą buvau pasidaręs tik iš ištraukos dviejuose Sunday Times numeriuose. Išėjusioje knygoje Tom Bower dėkoja visai eilei asmenų, padėjusių jam rinkti medžiagą knygai. Tame sąraše nemažai ir lietuviškų pavardžių: Nijolė Bražėnas, Stasys Lazoraitis, Bronius Raila, Antanas Šova, Antanas Vaidas, Stasys Vardys, Vladas Žilinskas – visi gyvenę JAV. Autorius dar dėkoja Vokietijoje gyvenančiam Kęstučiui Girniui (daug rašiusiam apie Lietuvos partizanų) ir net Lietuvoje esantiems – Lietuvos TV darbuotojui Algimantui Jokubėnui ir Zigmui Kudirkai.

Paskutiniosios pavardės, aišku, stebina. Už tat skubu paaiškinti, kad autorius teigia susilaukęs ir KGB talkininkavimo bei dalies jos archyvų atidarymo. Laikai pasikeitė.

Įvade į savo "Raudoną Voratinklį" Bower rašo, kad jo knygai nemažą akstiną davė garsus sovietų šnipas D. Britanijos tarnyboje Kim Philby, miręs Maskvoje jau knygai išėjus. 1987 m. ru-

denį jis davė pasikalbėjimą Latvijos televizijoje, aiškinamas, kad Pabaltije tada jau ryškūs tautiniai bruzdėjimai yra sukelti ne sovietinio gyvenimo sunkumų ar prasidėjusio glasnost periodo, bet yra išprovokuoti britų vyriausybės ir jos saugumo tarnybos SIS. Tai esąs pakartojimas tos pačios politikos ir strategijos, kurios britai laikėsi siaučiant šaltajam karui.

Sunku patikėti, kad jis taip kalbėtų be jokio tikslo. Tos transliacijos kopiją gavau BBC, o Tom Bower, rašytojas, BBC dokumentarinių filmų kūrėjas, užsidedę įspėti patiektą mįslę.

Kim Phillby pareiškimas D. Britanijoje buvo nesuprantamas. Apie tokias operacijas beveik nieko nebuvo žinoma. Priežastis nesunkiai atspėjama – jose dalyvavę Londono ir Washingtono pareigūnai nenorėjo kalbėti apie savo nepasisekimus. Tuo tarpu, užėjus glasnost laikotarpiui, KGB darbuotojams labai niežtėjo pasigirti savo laimėjimais.

Norėdams tai išsiaiškinti, Bower per sekančius 12 mėnesių rausėsi Londono, Washingtono ir Bonnos archyvuose, apklausinėjo 200 asmenų. Visi jie žinojo aiškėjančios aferos kai kurias detales, bet niekas dar neturėjo pilno vaizdo. Nepaisant to, kai Bower po 9 mėn. gavo leidimą apklausinėti tos tragedijos dalyvius sovietų pusėje, jis jau žinojo pavardes tų asmenų, kuriuos ten norėjo matyti. Sovietai leido jam pasikalbėti ne tik su KGB antrojo direktoriato vadais, bet dar gyvais likusiais buvusiais Vakarų Saugumo agentais Latvijoje ir Lietuvoje. Pabaltėje Bower lankėsi tris kartus.

Kai kurie jo klausimai, aišku, liko neatsakyti dėl saugumo sumetimų ir dėl to, kad po keturiasdešimt metų sunku jau konstatuoti tiesą. O kiek tų operacijų dalyvių jau yra mirę! Jų tarpe ir svarbiausi britų veikėjai kaip Harry Carr, gimęs 1899 m. Archangelske ir, pagal britų Who's Who laidą, pasų kontrolės pareigūnas ir pirmas sekretorius britų užsienio tarnyboje. Tie dažni titulai patogūs nutylėti tikrą profesiją – šnipinėjimą.

Į tą profesiją Carr įsitraukė būdamas 21 metų amžiaus. Dirbęs kaip vertėjas su britų ekspediciniu korpusu Archangelske, karui pasibaigus jis buvo užverbuotas į žvalgybą ir pasiųstas į Helsinkį kaip pasų kontrolės pareigūnas.

Reikia atsiminti, kad tuo laiku, armijom sustojus kovoti, prasidėjo žvalgybų karas. Britai stengėsi kurstyti priešbolševikinį elementą, o sovietų Čeka juos laikė savo didžiausiais priešais. Čeka labai domėjosi 'baltųjų' emigrantų veikla, kurie iš tikro, kiek pajėgė, rausėsi po sovietų pagrindais – ne tik šnipinėjo, bet ir vertėsi terorizmu. Už tat sovietams labai rūpėjo infiltruoti tas emigrantų organizacijas savo agentais.

Harry Carr tą laiką praleido Helsinkyje. Ilga Suomijos -Sovietijos siena leisdavo rasti plyšių pasiųsti savo agentus. Be to, jam padėjo Suomijos žvalgybininkai. Jis teisingai įspėjo, kad Suomijos armija bus kietas riešutas sovietams ir kad vokiečiai užpuls sovietus. Carr – su ateitį atspėjančio žinovo aureole, – suomiams pasirašius taikos sutartį su Sovietija, buvo 1941 m. perkeltas į Švediją. (Bus daugiau)

■ Iš kitos pusės

Atrodo, kad pavydu sunku nusikratyti. PASAULIO LIETUVIO redaktorius taip rašo dėl 1988 m. premijos: "Šiais metais JAV Lietuvių Bendruomenės Kultūros tarybos premiją už žurnalizmą gavo Dirvos bendradarbis Vytautas Meškauskas. Premijos paskyrimas nuolatiniam lietuvių Bendruomenės niekintojui ... sukėlė didelį nuste-bimą".

Matyti tokį didelį, kad jis jau antrą kartą apie tai rašo, šį kartą man prikišdamas dar ir nedėkingumą. Girdi, "aš dar kartą paterliojęs bendruomenę (aišku – atsi-lygindamas už premiją)". Jam vaidenasi, kad žurnalistai turi būti paperkami.

Iš tikro Bendruomenės aš neterliojau, bet tik konstatuoju apie ją tiesą, su kuria dabar jau sunku nesutikti. Bendruomenės kūrėjų pirmąpradė klaida buvo fašistinis požiūris, kad visa tauta tai organizacijai noru ar nenoru turi priklausyti. Iš to išplaukė ir jos nuolatinė kova su kitomis organizacijomis dėl primato. Saujelė užkietėjusių bendruomenininkų taip įtikėjo į tą mitą, kad net savo gyvenvietę pavadino Pasaulio Lietuvių Centru, nors tuo laiku Lietuvoje jau buvo prasidėjęs atgimimo sąjūdis. Jei Nainys ir co. būtų teisūs, Lietuva dabar jau turėtų knibždėti knibždėti Bendruomenės apylinkėmis. Iš tikro, ten atsikūrė visos senosios mūsų partijos, išskyrus kažkodėl frontininkus.

Nepaisant tokio aiškaus ženklų, Br. Nainys galvoja, kad ant jo pečių ir toliau liko Lietuvos išvadavimo našta. Spalio mėn. savo laikraščio Nr. jis ragina tautą ir išeiviją dirbti bendrai dėl laisvės. Tam reikią įsteigti politinį junginį iš Bendruomenės ir Sąjūdžio žmonių. (Iš dėmėkime – Bendruomenė minima pirma.) Junginys būtų mūsų bendros politinės veiklos planuotojas. Tai pasakęs jis mane maloniai nustebino savo metamorfoza. Kažkokiam jo sielos kampe atbudo kuklumo diegas. Ketvirtame programos tam junginiui punkte jis jau pradeda atsisakyti savo primato:

"Veikti Bendruomenės ir Sąjūdžio partnerystės principu, Bendruomenei gal daugiau prisiderinant prie Sąjūdžio."

Ar dėl to aš nevertas antros premijos?

(vm)

Maltos konferencijoje...

(Atkelta iš 1 psl.)

dos atstovais aptarti Maltos konferenciją. Korespondentas jam pateikė tokį klausimą apie Pabaltijo šalį: "Prezidentas vakar sakė, kad jis ... iš pono Gorbachevo plačiai girdėjo apie etnines problemas Sovietų Sąjungoje, bet jis nesakė, ką jis ponui Gorbachevui pasakė apie Amerikos požiūrį į jas. Ar Prezidentas ką nors pasakė apie JAV nusistatymą dėl nepriklausomybės ar autonomijos judėjimų, pavyzdžiui Pabaltijo valstybėse, ir ar mes tai laikome vidiniu reikalu ar tokiu dalyku apie kurį mes turime nusistatymą?"

Scowcroft atsakymas, kaip ir Busho, buvo atsargus: "Jie aptarė etninę padėtį ir Generalinis sekretorius bendrais bruožais apibūdino jo problemas bei užtikrino, kad jis nori tas problemas išspręsti taikingu būdu, ir Prezidentas išdėstė savo požiūrą apie visą laisvo apsisprendimo klausimą." Paklaustas, ar jis sutiktų daugiau detalių atskleisti, Scowcroft atsisakė, pridurdamas, "Prezidentas savo požiūrą visai pakankamai išdėstė."

Nors Scowcroft atsakymai buvo santūrus, jis daugiau atskleidė, negu Bushas, tvirtindamas jog pastarasis Gorbachevui aiškino savo nusistatymą dėl laisvo apsisprendimo teisės. Kaip žinia, oficiali JAV politika Baltijos valstybių atžvilgiu šiuo metu kaip tik pagrįsta "laisvo apsisprendimo" (self-determination) principu. Nėra jokių įrody-

mų, kad JAV valdžios užsienio politika sąmoningai taikotą principą kitoms sovietų respublikom.

Valstybės departamento atstovai davė užtikrinimus prieš Maltos konferenciją, kad JAV–ės Pabaltijo klausimą kels. Po Maltos konferencijos, gruodžio 6 d., Valstybės departamento Rytų Europos bei Jugoslavijos reikalų skyriaus direktorius James Swihart susitiko su Latvijos liaudies fronto bei Amerikos latvių sąjungos atstovais. Swihart žiniomis, Pabaltijo klausimas buvo iškeltas Maltos bet jis nepatelkė smulkesnių informacijų.

(LIC)

JOURNEYMEN
OR 1ST CLASS
W & S TURRET LATHE
OPERATORS
MUST DO OWN SET UPS.
OVERTIME
STEADY WORK & BENEFITS
NOVA MACHINE
PRODUCTS
18685 Sheldon Road
Middleburgh Hts., Ohio 44130
216 - 267 - 3200

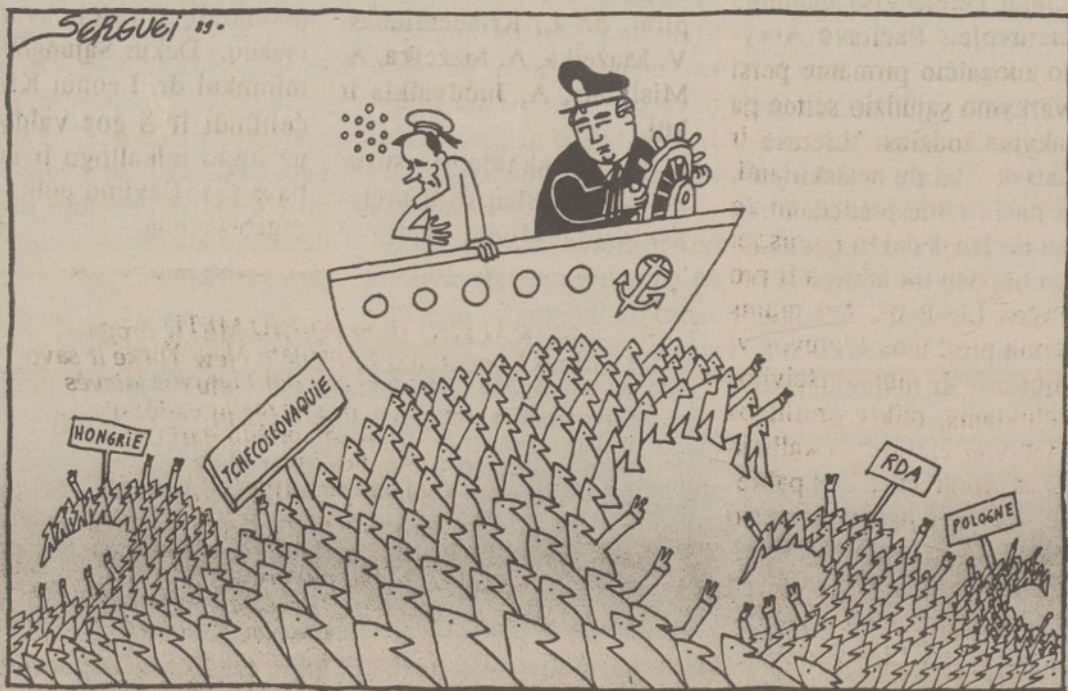
(41-50)

PRODUCTION / ROLL MILL
Excellent career opportunity for hard
working, hands-on individual to set
up Roll Mills. Experience required.
We offer an excel. starting salary in-
cluding company paid benefits
FBF INDUSTRIES
SOUTHAMPTON, PA
215 - 322 - 7110

(45-48)

ATTENTION -
GOVERNMENT HOMES FROM \$1
(U-repair).
Delinquent tax property. Repossessions.
Call 1-602-838-8885 Ext. GH 1753

(47-49)

- George! Padék man išlaikyti kursą!

(Le Monde)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP.O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-63446116 ST. CLAIR AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44103
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPEREDITOR: VYTAUTAS GEDGAUDAS
DIRVA (USPS 157580)POSTMASTER: Send address changes to DIRVA
6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published Weekly by
American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription
per year \$25.00 • Single copy 60 cents.Prenumerata metams \$25.00, pusei metų \$15.00 • Atskiuro numerio
kaina 60 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu
nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nespausdinti straipsniai graži-
nami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Brangūs lietuviai,

Smurtą, melą ir priepauidą nešusi Sovietų Sąjungos diktatūrinė, totalitarinė sistema, norėjusi pavergti pasaulį, jau priėjo paskutinį sugriuvimo slenkstį. Europos valstybės - Vengrija, Lenkija, Rytų Vokietija, Čekoslovakija, Bulgarija - viena po kitos nusikrato Maskvos pastatytų ir išlaikytų 'valdovų'. Tautos atgimsta laisvei, demokratijai ir neribotoms galimybėms kurti naują gyvenimą.

Daugelį metų kentėjusi, pavergtą ir išblaškytą, komunistinės priepauidos terorizuojama okupuotoje Lietuvoje, Sibire ir laisvajame pasaulyje, lietuvių tauta niekada neprarado savo pasiryžimo, pasišventimo ir tautinio sąmoningumo dirbti, kovoti ir aukotis dėl pilnos Lietuvos valstybinės nepriklausomybės atstatymo. Po daugelio sunkių ir vargingų metų laisvės diena ateina ir mūsų tautai. Diena, kada mes atsikratysime okupanto priepauidos, tapsime laisvais ir patys galėsime kurti savo ateitį. Bet kova dar nebaigta. Mes turime visi vienas kitą suprasti, bendrai nuoširdžiai dirbti, vieni kitiems padėti ir, svarbiausia, neišjungti nei vieno lietuvių dalyvavimo šios taip ilgos, sunkios kovos apvainikavime galutiniu laimėjimu.

Vyriausias Lietuvos išlaisvinimo Komitetas sveikina jus su ateinančiais šventėmis ir naujais 1990 metais ir yra įsitikinęs, kad visų mūsų pastangos atneš mums didžiausio mūsų troškimo išsipildymą - laisvą nepriklausomą Lietuvą. Tad dirbkime, kovokime dėl Lietuvos.

Jūsų,

Dr. Kazys Bobelis
Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo
Komiteto Pirmininkas

Kalėdų Švenčių ir Naujų, 1990-ųjų Metų progomis, sveikiname mūsų garbės narius, tarybos narius, skyrių valdybas ir visus Sąjungos bendraminčius, taipgi "Dirvos", "Naujosios Vilties" redaktorių, bendradarbių ir skaitytojų, linkėdami kiekvienam ir jų artimiesiems laimingų švenčių ir ištvermės lietuviškame darbe.

Sveikiname mūsų brolius ir seseris Tėvynėje, linkime vieningai ir ryžtingai dirbti siekiant didžiojo tikslo - Laisvos ir Nepriklausomos Lietuvos.

Dieve Jums ir mums padėk!

*Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos
Valdyba:*

Dr. Leonas Kriaučeliūnas
Petras Buchas
Vida Jonušienė
Ona Daškevičienė
Eleonora Valiukėnienė

Šv. Kalėdų ir Naujųjų metų proga sveikiname Dirvos redaktorių, jo padėjėjų, bendradarbių, 75 metų Dirvos jubiliejaus komitetus, skaitytojus, rėmėjus ir vius Vilties Draugijos narius, linkėdami visiems malonių švenčių ir laimingų bei darbingų 1990-ųjų metų.

Taip pat sveikiname ir jungiamės prie sesių ir brolių kovojančių Tėvynėje, siekiant Lietuvos Nepriklausomybės.

VILTIES DRAUGIJOS VALDYBA

Vaclovas Mažeika
Danielius Degėsys
Vladas Bložė
Matilda Marcinkienė
Vladas Blinstrubas

Žiema Neringoje

A. Sutkaus nuotr.

Darbingas ALT S-gos Tarybos suvažiavimas

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos valdybos sušauktas Tarybos suvažiavimas vyko šių metų gruodžio 10 dieną Chicagoje, Lietuvių Tautinių Namų patalpose. Suvažiavimui užsiregistravo 21 balsą turintis atstovas ir apie tiek pat svečių. S-gos pirmininkas dr. Leonas Kriaučeliūnas, savo atidarymo kalboje pasveikinęs suvažiavimą ir perbėgęs darbotvarkę, pristatė susirinkusiems Povilą Vaitiekūną, jauną svečių iš ok. Lietuvos, atsiųstą atstovauti tenykštę tautininkų sąjungą.

Pirmoji suvažiavimo dalis buvo paskirta gvildinti Tautinės S-gos nusistatymą dabartinių ok. Lietuvos įvykių eigoje. Pirmininkauti pakviestas inž. Jonas Jurekūnas, referuoti dr. Algirdas Budreckis ir inž. Eugenijus Bartkus.

Dr. A. Budreckis labai išsamiai perėjo visą judėjimą Lietuvoje. Pacitavo Arvydo Juozaičio pirmame persitvarkymo sąjūdžio seime pasakytus žodžius: "Lietuva ir Laisvė - tai du neišskiriami, ta pačia raide pradedami žodžiai. Ir vis dėl to mums reikia ne vien tik laisvos ir protingos Lietuvos, bet mums reikia protingos Lietuvos vizijos". "Ir mums, išeivijos lietuviams, reikia protingos Lietuvos vizijos" - kalbėjo dr. A. Budreckis. Jis pabrėžė, kad per mažai dėmesio skiriame Lietuvos ateičiai. Mūsų veiksniai nėra pasiruošę pasiūlyti teigiami konkretų planą dėl Lietuvos atstatymo įvairiose social-ekonominėse srityse, kam jau yra

pribrendęs laikas.

Inž. Eugenijus Bartkus ragino "laikyti vartus atidarytus", remti ir talkininkauti jų visokiems bandymams gerinti gyvenimo standartą ir iniciatyvos atgimimą. Turime išlaikyti gyvus ir stiprinti VLIKą ir ALTą, nes nežinome, kaip toliau elgsis ir ko laikysis bolševikai. Turime palaikyti ryšius su tautininkais Lietuvoje. Mūsų pareiga susirūpinti ir susipažinti su jų programa ir ideologija.

Svečias iš Lietuvos, Povilas Vaitiekūnas - žurnalistas labai gerai susipažinęs su pasauline ir ypač Amerikos politika, plačiai nupasakojo apie dabartinius jausmus ir nuotaikas Lietuvoje ir kituose komunistų pavergtuose kraštuose. Prelegentams klausimus statė ir į diskusijas įsijungė: V. Abraitis, dr. P. Švarcas, J. Jurekūnas, T. Blinstrubas, J. Graužinis, pirm. dr. L. Kriaučeliūnas, V. Mažeika, A. Mažeika, A. Misiūnas, A. Juodvalkis ir kiti.

Pirmininkaujantis susumavo, kad visų trijų prelegentų pranešimai neatitolo

nuo minties, kad reikalingas apčiuopiamas bandančios atsikurti, nors vis dar okupuotos Lietuvos rėmimas.

Po pietų pertraukos sekė antroji suvažiavimo dalis, kur pirmiausia buvo aptartas skyrių veiklos suaktyvinimas. Pirmininkavo Petras Buchas, referavo Rūta Sakienė ir Albertas Misiūnas. Į diskusijas įsijungė J. Graužinis, M. Marcinkienė, A. Šukis, P. Vėbra, V. Abraitis, M. Valiukėnas, A. Juodvalkis, A. Mažeika.

Paskutinėje suvažiavimo dalyje, Teodorui Blinstrubui pirmininkaujant, buvo aptartami DIRVOS reikalai ir ateinantis 75-rių metų jubiliejus. Referavo Vaclovas Mažeika, inž. Antanas Mažeika ir, apie Naująją Viltį, Vytautas Abraitis.

Vakarėjant dalyviai skirs tėsį pavargę ir išsisėmę, bet patenkinti išsiaiškinę daug klausimų, išklausę svarių nuomonių ir priėję svarbių išvadų. Dėkui Sąjungos pirmininkui dr. Leonui Kriaučeliūnui ir S-gos valdybai už tokio reikalingo ir svarbaus suvažiavimo puikų suorganizavimą. (rs)

ŠV. KALĖDŲ IR NAUJŲJŲ METŲ proga Lietuvos Generalinio Konsulato New Yorke ir savo vardu nuoširdžiai sveikinu dėl Lietuvos laisvės kovojančius veiksnius, organizacijų vadovus, mūsų spaudos ir radijo valandėlių darbuotojus bei visus geros valios brolius ir seses laisvajame pasaulyje ir pavergtose Tėvynėje.

Tegu virš Lietuvos padangės pasirodžiusios laisvėjimo prosvaitės greičiau atneša laisvę ir nepriklausomybę mūsų pavergtai Tėvynei.

Anicetas Simutis
Lietuvos Generalinis Konsulas
New Yorke

Praleistos progos?

(Atkelta iš 1 psl.)
nuosavybę. Tuo tarpu tarpvalstybinės muštynės, karas, buvo tarptautinės teisės legalizuotas iki pirmojo pasaulinio karo pabaigos. Jo taisyklės ir dabar bandoma pritaikinti lokaliems susidūrimams.

Ilgainiui žmonių ir tarpvalstybiniai santykiai turėtų vadovautis tomis pačiomis taisyklėmis, bet kol kas žmogus laikosi vienaip, o užsidėjęs uniformą tas pats žmogus elgiasi kitaip, pvz. žudo ir dėl to apdovanojamas medaliais. Tai palengvina suprasti pasipiktinimą dėl Busho pasiuntinių vizito Kinijoje. Juk tai mižiniška valstybė, galinti turėti įtakos pasaulio persitvarkyme. Kontaktas su jos vadais, kokie jie būtų, labai svarbus. Jeigu tik laukiant Gorbačiovo buvo stengiamsi palaikyti gerus santykius su sovietais, tas pats tinka ir kiniečiams, kurių ūkinės reformos reikalauja ir politinių. Juo labiau, kad nei Kinijoje, nei Sovietijoje nėra politinės jėgos, kuri perimtų valdžią. Ji turi ateiti iš tų pačių pareigūnų, kaip ankstyvenės tikėjimo reformacijos atėjo iš jų kunigų.

Už tat sunku, objektyviai žiūrint, kaltinti administraciją neišnaudojus progų pagreitinti perestroiką ir kiniečius pamokyti žmonių teisių.

Negali užmiršti, kad de-

mokratiniai režimai, o ypač Amerikos, yra tam pasmerkti, nors kol kas jų nerangumas vis išeidavo jiems į naudą. Ir dabar, jei Bushas Maltoje padarė klaidą, likimas ją greitai sumažino. Pereitą savaitę Maskvoje buvo paskelbta, kad Sovietija sulėtina savo ūkinių reformų tempą, tuo būdu dar negreitai galės pasinaudoti praplėstu ūkiniu bendravimu su kapitalistiniais kraštais. Atseit, ji dar turės pergyventi sunkią žiemą pati.

Dar didesnis smūgis pertvarkai yra vieno žmogaus mirtis. Andrejaus Saharovo. Jam staiga mirus, opozicija Liaudies Kongrese neteko savo vado, asmens su dideliu prestižu. Iš 2,100 to Kongreso deputatų savo balsą pakelti nepabijojo tikrai apie 400, bet opozicija kiek vienam parlamentui yra reikalinga. Galimas daiktas, kad ji augtų, igytų autoritetą ir Gorbačiovą su jo vykdomąja valdžia sulaikytų nuo pavojingų ėjimų. Kartą opozicija galėtų pasiūlyti alternatyvą dabatinei valdžiai, nes dabar, kaip visoje Centro Europoje, komunizmui subankrutavus, nėra kam jos perimti. Kol policija ir kariuomenė nepakriko, valdžia ir toliau pasilieka biurokratijos rankose.

Su Sacharovo mirtimi Sovietija neteko savo sąžinės.

Lietuvi, nuklydęs į tolimą šalį,
Neužmiršk atsigrįžt atgalios,
Kur liko laukai, rugių varpoms nubalę,
Neužmiršk koplytėlę Madonos tylios.
J. Augustaitytė - Vaičiūnienė

Šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų proga sveikiname Jus, linkime ir toliau su meile ir pasiryžimu remti mūsų tautos pastangas, siekiant Lietuvai laisvės ir nepriklausomybės.

JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdyba

Dr. Antanas Razma, pirmininkas

Arvydas Barzdukas
Rimantas Dirvonis
Birutė Jasaitienė
Bronius Juodelis
Dr. Petras Kisieliū
Ramunė Kubiliūtė
Dalia Kučėnienė

Regina Kučienė
Linas Norušis
Kun. Antanas Saulaitis, S.J.
Ramona Steponavičiūtė
Darius Sužiedėlis
Danutė Korzonienė

Šv. Kalėdų ir Naujų Metų proga sveikiname visus korporantus ir jų šeimas čia Amerikoje ir okupuotoje Lietuvoje. Linkime, kad Neo-Lithuania atgytų Lietuvos universitetuose ir 68-siais gyvavimo metines švęstų savo nuosavybės rūmuose.

LST Korp. Neo-Lithuania
Vyr. Valdyba

Jurgis Lendraitis
Audronė Gulbinienė
Vida Jonušienė
Algis Augaitis
Vaclovas Mažeika

Lietuvoje...

Vitalius Zaikauskas

cionavimo problema.

* Vilniuje gruodžio 9 d. įkurta Lietuvos diabeto asociacija.

* Įsikūrė Jaunųjų mokslininkų draugija. Pirmininku išrinktas Alvydas Karalius. Hierarchinė tarybinė mokslo sistema tebežlugdo mokslinę mintį, todėl ši draugija stengsis pagerinti bendrą mokslo struktūrą Lietuvoje, sudaryti palankias sąlygas kūrybinių idėjų realizavimui.

* LPS Seimo Taryba nutarė gruodžio 21 d. sušaukti Vilniaus m. konferenciją, patvirtinančią Sąjūdžio kandidatų į Lietuvos Aukščiausiąją Tarybą sąrašą.

* Prie Aukščiausiosios Tarybos gruodžio 4 d., piketavo Vilniaus bibliotekų darbuotojai. Reikalauta pagerinti darbo sąlygas, padidinti darbo užmokestį.

* Vilniaus bendrija "Ramova" susitiko su mokslininku matematiku-kibernetiku J. Gikiu, kuris pasakojo apie tai, kaip nustatyti alkavietes ir kitas istorines vietas virgūlėmis ir kitais bioenergetiniais būdais.

* Sukurta gruodžio 5d. pirmininkų kolegija "Lietuvos AT komisija Lietuvos Nepriklausomybės planui rengti". Jos sudėtis: A. Brazauskas (LKP CK pirmasis sekretorius), J. Marcinkevičius (LPS rašytojas), K. Motieka (LPS, advokatas), R. Ozolas (LPS, "Atgimimo" vyriausias redaktorius), A. Žukauskas (Mokslų Akademijos viceprezidentas).

* Gruodžio 5 d. Vilniuje įvyko neeilinis Lietuvos opozicinių politinių partijų, organizacijų ir judėjimų Konsultacinis Pasitarimas. Priimtas kreipimasis, kuriame dabartinė Respublikos vyriausybė įvertinama kaip visiškai nepajėgi spręsti ekonomines problemas. Pareikštas nepasitikėjimas Ministrų Tarybos pirmininkui V. Sakalauskui.

Šį postą rekomenduojama patikėti Kazimierai Prunskienei (dabartinei ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojai), kuri iki rinkimų į Lietuvos Aukščiausiąją Tarybą suformuotą Respublikos laikinąją vyriausybę.

* Paskelbtas gruodžio 6d. LPS Kauno įgaliotinių susirinkimo kreipimasis į miesto visuomenę, kuriame tvirtinama, kad tarp visuomenės ir miesto valdžios nėra pasitikėjimo, o reikalai tvarkomi nedemokratiškai. Siūloma sudaryti visuomeninę savivaldybės tarybą, o dabartiniam vykdomajam komitetui – atsišlydinti.

* Lietuvos Demokratų partijos Kauno skyrius gruodžio 8 d. surengė susitikimą su miesto visuomene, kuriame buvo svarstoma Kauno miesto laikinos savivaldybės funk-

Skaitykit ir platinkit
D I R V A

ATTENTION -
GOVERNMENT SEIZED VEHICLES
from \$100.
Fords, Mercedes, Corvettes, Chevys.
Surplus Buyers Guide.
1-602-838-8885 Ext. A 1753
(4549)

Mūsų brangios Bičiulės ir brangūs Bičiuliai tegu mudviem atleidžia, kad šiemet metinių švenčių proga jau nebepajėgsime visas ir visus laiškais pasveikinti.

Naudodamiesi "Dirvos" skiltimi, siunčiame Jums nuoširdžiausius Kalėdų Švenčių ir Naujųjų 1990 Metų sveikinimus bei linkėjimus: sveikatos, dvasinės stiprybės ir negęstančios vilties!

Jūs

Alė ir Stasys Santvarai

Malonių Kalėdų Švenčių ir laimingų Naujųjų Metų bičiuliams ir pažįstamiems visuose kraštuose linki

Stefa ir Vytautas
Gedgaudai

ŠV. KALĖDŲ ir NAUJŲJŲ METŲ proga sveikiname ALT S-gos Centro Valdybos ir Tarybos narius ir jų šeimos narius bei DIRVOS Redaktorių ir jo bendradarbius.

Sveikiname mūsų skyriaus narius, gyvenančius Detroite, Windsore bei jų apylinkėse.

Sveikiname tėvynainius besidžiaugiančius atgimstančios Tėvynės laimėjimais bei Jos laisvės ir nepriklausomybės viltimi besisielojančius.

Visiems linkime šventiškos nuotaikos, o Naujaisiais 1990-siais Metais sveikatos ir gerovės.

ALT S-gos Detroito Skyriaus Valdyba

Šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų proga širdingai sveikiname visą Skautiškąją Šeimą ir jos Vadovybę laisvės siekiančioje Tėvynėje ir laisvajame pasaulyje, savo gausius bičiulius, rėmėjus ir draugus, linkėdamos visiems geriausios sveikatos, džiaugsmo, ryžto ir ištvermės.

Džiaugiamės siekių rezultatais, didžiuojamės laiko ir pastangų negailėjusiais sesėmis-broliais, dėkojame visiems mus parėmusiems ir įgalinusiems sėkmingą darbą. Kūčių vakarą pasidalindamos plotkele, širdimi būsimės kartu su tais, kurių ranka pasiekt negalime.

Naujieji Metai dar labiau tejungia mus darnai, susiklausymu, sėkmingai augti ir stiprėti prasmingoje DIEVUI - TĖVYNEI - ARTIMUI veikloje.

Teišsipildo visų mūsų troškimas, kad plačiai ir galingai suskambėtų LAISVĖS VARPAS ir mūsų TĖVYNEJE!

Budime!

v.s. t.n. Stefa Gedgaudienė
Vyriausia Skautininkė
ir
Skaučių Seserijos Vadija

Kalėdų švenčių ir Naujųjų Metų proga, Lietuvių Fondo vadovybė sveikina narius, rėmėjus ir talkininkus, o taip pat lietuviškos spaudos bei radijo redaktorių ir bendradarbių, linkėdama Aukščiausiojo palaimos asmeniniame gyvenime ir ištvermės lietuviybės išlaikymo darbe.

Okupuotoje tėvynėje mūsų broliai ir sesės rodo tvirtą tautinį susipratimą ir nepaprastą ryžtą, norėdami išsilaisvinti iš okupacinės priespaudos. Esame kartu su visa tauta bendroje likiminėje kovoje.

Naujieji - 1990-ji Metai, tebūna mūsų ir mūsų tautos viličių išsipildymo metai!

LIETUVIŲ FONDAS

KŪRYBA IR MOKSLAS

Prof. M. Roemerio Lietuvos sovietizacija

Kazys Januta

Vilniuje išspausdinta nedidelio formato 72 puslapių knygutė – tai profesoriaus Mykolo Roemerio paskutinis darbas: Lietuvos sovietizacija 1940 – 1941 metais. Turinį sudaro dviejų dalių studija: istorinė Lietuvos sovietizacijos apžvalga ir konstitucinis sovietizacijos vertinimas. Spaudai paruošė Juozas Bulovas ir Mindaugas Maksimaitis. Redaktorė Dalia Vorobėjienė. Išleido 1989 m. iki šiol negirdėta leidykla – Lituanus.

Autoriaus žodis

Autoriaus žodis parašytas ir pasirašytas 1944. VI. 12 Bagdoniškyje. Dalis to ranka rašyto profesoriaus apie savo darbą pasisakymo yra nufotografuota ir knygelėje išspausdinta. Čia perspausdinamas visas prof. Mykolo Roemerio paaiškinimas, kaip ir kodėl jis tą studiją parašė. Profesorius rašo:

"Šį darbą, suplanuotą ir jau kiek pradėtą dar prieš šį karą, rašiau dalimis šio karo metu. Maždaug visa tai, kas šiame mašinraščio nuoraše yra parašyta, mano yra parašyta rankraštyje jau karo metais. Baigiau darbą rankraštyje 1944 m. gegužės mėnesį karui dar siaučiant."

"Be abejo, karo meto sąlygos turėjo paveikti ir paveikė šį darbą. Jos jį paveikė negiamai. Aš galėjau sunaudoti

ti darbai tikrai apibrėžtą kiekį medžiagos ir mokslo literatūros, tikrai tiek, kiek turėjau savo dispozicijoje savo privatiname mokslo knygyne, ypač tuo laiku, kai man karo metu teko gyventi kaime savo ūky ir čia rašyti. Be to, gali būti ir kitas darbo trūkumas, pareinąs nuo karo aplinkybių jo rašymo metu. Būtent daugelis klausimų, susijusių su šio darbo problemomis, karui pasibaigus bus sprendžiama iš naujo ir šie sprendimai galės pateikti mokslui daug įdomios medžiagos, kuri šiam darbui liks nesunaudota, nes negalėjo būti numatyta. Visa ta pozityvių konstrukcijų medžiaga, kuria šiame darbe buvo operuota, gali būti karui pasibaigus reformuota ir žymioje dalyje tapti nebeaktuali. Tiesa, iš istorijos ji nebus išbraukta ir šia prasme ji ir toliau mokslui bus naudotina, tačiau greita josios bus ir naujoji pozityvių konstrukcijų medžiaga, kuri taip pat, o gal dar labiau, turėtų būti mokslo nagrinėjama ir analizuojama, čia gi šiam darbui likusi nežinoma."

"Inter arma silent musae. Tatai liečia tiek meną, tiek mokslą. Mokslo darbui tuomet laikas nėra tinkamas. Gal jis tada ir nereikėtų dirbti. Tačiau neturėdamas kito kio man tinkamo darbo, ypač

atsidūręs gilioje provincijoje ir nemėgdamas tuščių pramogų aš pasiryžau tęsti tai, ką geresnėmis sąlygomis anksčiau buvau pradėjęs. Mano amžiuje tenka ypatingai turėti galvoje prancūzų priežodis, esą geriau yra padaryti reliatyviškai geras, kad ir ne visiškai tobulas, darbas, negu nieko nepadaryti. Gal geresnio, tobulo – jau nebebus galima padaryti, tad tenka pamėginti padaryti tai, kas esamomis sąlygomis yra įvykdytina ir kas vis dėlto atrodo bent reliatyviškai gera. Mano amžiuje laukti geresnių sąlygų ir aplinkybių pavojinga, nes galima jų ir nebesulaukti. Jeigu jauti, kad savo mokslo srityje turi galvoje tam tikrą vertinimą minčių ir žinių, tai ryžkis ir veik, kiti gi spręs, ar bent pakenčiamai padarei. O kadangi mūsų jauna mokslo literatūra valstybės ir jos konstitucinės teisės srityje dar nėra turtinga ir todėl kiekvienas indėlis į šią literatūrą, mano nusimanymu, yra naudingas (jeigu jis yra bent reliatyviškai 'geras'), tai vadovaudamasis visais šiais sumetimais – aš šį rašinį ir užbaigiau. Karo metu išleisti šis darbas nėra galimumo, tad aš jį padėsiu į, mano nuomone, saugią vietą, kur jisai ir lauks patogesnių sąlygų. Ar jų sulauks ir bus išleistas – to aš nežinau. Tatai pareis nuo to, ar jisai nedings karo įvykių audroje ir ar tie, į kurių rankas jisai pateks ir kurie spręs apie jo likimą, pripažins jį iš viso spausdintinu."

Augsburgiškis studijos leidimas

Spaudai prof. Roemerio rankraštį parengusieji J. Bulovas ir M. Maksimaitis paaiškina, jog profesorius tą saugią vietą, apie kurią jis autoriaus žodyje užsimena, radęs ir rankraštį su autoriaus žodžio originalu patikėjęs Juozui Bulovui. Be kita ko savo pastabose jiedu pabrėžia, jog šis prof. Roemerio darbas, skirtas nepaprastai jautriai lietuvių tautos ir Lietuvos valstybingumo likimo problemai, yra mūsų visuomenei visai nežinomas, todėl dabar atėjęs laikas profesoriaus mintis padaryti prieinamomis plačiajai visuomenei.

Taip, Lietuvoje visuomenė apie šį prof. Roemerio darbą negalėjo žinoti, bet išeivijos daliai, kuri domisi teisės dalykais, ši profesoriaus studija buvo žinoma. Lietuvos teisininkų tremtinių draugija

Jadvygos Paukštienės piešinys

Balys Auginas

LIETUVIŠKO KALĖDŲ ANGELO MALDA

Kalėdinė saktmė

TADA tamsūs advento debesys
Dengė gedulu Tėviškės veidą –
Lietuviškas Kalėdų Angelas
Sėdėdavo liūdnas prie uždarytų
Vilniaus Katedros durų --

Plasnodamas Aušros Vartuose,
Samaritiečio pirštais
Jis imdavo skausmo rakštį
Iš klūpančių širdžių
Ir skaitydavo bažnyčios rūsy
Seną Aušros maldaknygę --

O šianakt Lietuviškas
Kalėdų Angelas,
Kuris kalba poterius
Mūsų gimtąją kalbą –
Klaupias balčiausio pusnin --

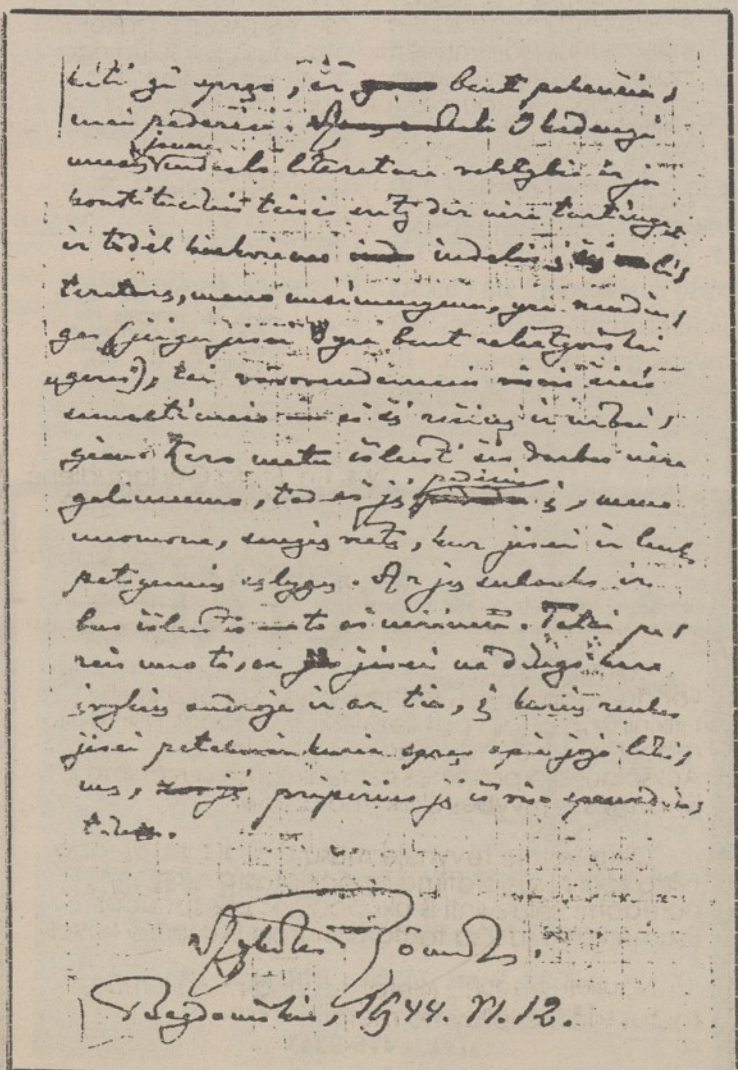
Kai sniego laukais
Bėga mėnuo su žiburiu
Ir Kalėdų Žvaigždė,
Kai dausos suvirpa
Nuo giesmės angelų
Gloria in excelsis –
Lietuviškas Angelas meldžias
Už mus - išsibarsčiusius akmenukus -
Ir tiki: - Tėviškė kelsis! --

1949 m. Augsburgėje, Vokietijoje, išspausdino knygutę: Lietuvos sovietizacija 1940–1941 m. Autorium pažymėtos tik raidės X.Y. ir paaiškinta: "Šio veikalo autoriaus tikrosios pavardės, deja, šiuo metu, dėl mums visiems suprantamų priežasčių, skelbti negalime, tačiau pats veiklas kalba už save ir rodo, kokios autoritetingos autoriaus asmenybės esama".

Sunku pasakyti, kodėl

augsburgiškiai leidėjai net 1949 m. nedrįso skelbti autoriaus Roemerio pavardę, gal nežinojo, jog profesorius 1945 m. mirė? Tada teisininkų centro valdyboje buvo trys, daug patyrimo teisės darbuose turintieji vyrai, o vienas jų ne tik visuomeninėmis temomis spaudai rašydavo, bet plačiai reikėsi ir teisinėje literatūroje. Jie visi emigravo į Ameriką ir jau yra mi-

(Nukelta į 6 psl.)

Lietuvos sovietizacijos įvado autoriaus rankraščio nuotrauka.

Prof. M. Roemerio...

(Atkelta iš 5 psl.)

re. Gal bus jie į kapus nusi-
nešę ir žinią, kuriuo keliu į jų
rankas atkeliavo tas vienas
profesoriaus Roemerio studij-
os tekstas.

Lietuvos sovietizacija
Augsburge išspausdinta to-
kiu laiku, kai DP stovyklose
nebe literatūra domėtasi, o vi-
sos bėglių pastangos buvo nu-
kreiptos į greitesnį emigravi-
mą iš Europos. Nežinia, kiek
tos knygtės išspausdinta ir
kiek ji išeivijoje paplito. Ta-
čiau žinia, jog augsburgiškiai
leidėjai anais metais nevien-
dėkui gavo už studijos iš-
spausdinimą, bet buvo recen-
zentų aštrokų pasisakymų
prieš leidėjus iškeliant, kad
jie pasismaginę ir vietomis
profesoriaus darbą "papildę"
savais įtarpais ir nė neprasita-
rę apie tokį savo elgesį.

Į mokslo studiją nemažai
įterpta "žurnalistikos"

J. Bulavas ir M. Maksimai-
tis pastebi: "Skaitytoją, ma-

nome, nustebins gana santū-
rus M. Rėmerio tonas (šitaip
toje knygutėje rašoma auto-
riaus pavardė, pats profeso-
rius savo pavardėje rašydavo
o Umlaut), išlaikytas rašant
net apie tragiškiausius įvy-
kius".

Deja, kai augsburgiškiai
leidėjai į profesoriaus darbą
įterpinėjo savų sakinių, tą
santūrų mokslinį toną daug
kartų pagadino. Dabar turint
ir augsburgiškės ir vilniškės
laidos knygtes, jų tekstą su-
gretinus, matoma, jog skirtu-
mų yra daug. Ką augsburgiš-
kiai įterpė, kai kur lengva at-
pažinti, o ką praleido – tik
spėlioti galima. Nežinia,
kiek kartų profesorius savo
studiją perrašinėjo ir keitė.
Taip tad nežinia, ar augsbur-
giškių gautasis tekstas skyrė-
si nuo J. Bulavui patikėtojo?
Nežinia, kokį darbą atliko vil-
niškėje knygutėje minima re-
daktorė?

Kalbos ir rašybos skirtu-

Susitikimas Los Angeles, Calif., 1989 m. rugsėjyje. Iš kairės: LPS pirmininkas prof. Vytautas Landsbergis, LB Tarybos pirm. Angelė Nelsienė, pianistė Gražina Landsbergienė, Daneta ir Bronys Railai, žurn. Ignas Medziukas.

mus noliečiant, dėmesys kry-
pstą į stambesnius teksto skir-
tumus. Štai, augsburgiškės
laidos 24 puslapyje skirsnelis
baigiamas tokiu sakiniu: "So
vietams toliau maltretuojant
lietuvių tautą iki pat šių dienų,
baisiose kančiose, ištrėmi-
me ir nuolatinėse miškų ko-
vose pačioje Lietuvoje žuvo
taip pat šimtai tūkstančių lie-
tuvių. Kiek jų išnaikino ru-
dieji naciai!". Vilniškiame
leidinyje tokių sakinių nėra.

Dar vienas iš keleto gali-
mų pavyzdžių, kaip tariamai
augsburgiškiai profesoriaus
darbą "pagerino". Jų leidinio
30 puslapyje istorinė sovietiz-
acijos apžvalga baigiama
net šešiolikos eilučių prier-
šu, kuriame užgriebiamos
okupacijos, "ugnim ir kardu"
Lietuvos nusiaubimas, depor-
tacijos, net ir Laikinoji vy-
riausybė pareklamuojama.
Visas tas įtarpas nesiderina
su profesoriaus moksliniu sti-
liu, nes yra tik žurnalistikoj
vartojamos tirados. Prof.
Roemerio studija ir be tų įtar-
pų nepalanki okupantui, joje
mokslisku nagrinėjimu iške-
liamos klastos ir sutarčių lau-
žymas.

Tikslas pateisino priemo-
nes

Vilniuje 1989 m. išleista
iki šiol ten drausta spausdinti
Alberto Vijūko Kojelavi-
čiaus Lietuvos istorija, versta
iš lotynų kalbos. Įvadą para-
šė Juozas Jurginis. Duoda pa-
vyzdžių, kad viduramžyje nu-
sirašyti ir be autoriaus leidi-
mo išspausdinti svetimą raštą
nebuvo laikoma autoriaus tei-
sių pažeidimu. Taip tad
1577 m. M. Kromerio Lenki-
jos aprašymo išspausdintos
dvi knygos. Viena Bazelyje,
kita Kelne, viena be auto-
riaus žinios, kita paties auto-
riaus iniciatyva atitaisanti pir-
mosios klaidas.

Panašiai dabar turime du
prof. Roemerio studijos va-
riantus. Tačiau šiais laikais

autoriaus teisės saugojamos.
Į klausimą, kodėl taip aug-
sburgiškiai pasiūlė su prof.
Roemerio studija, iš dalies at-
sakymas yra jų leidinio įžan-
gos tokiame pasisakyme:

"Išleidami šį veikalą, tiki-
me, kad tuo būdu prisidėsime
prie kovos už Lietuvos lais-
vę, o kiekvienas skaitytojas,
išsigydams šią knygėlę, suda-
rys mums palankias sąlygas
išleisti šį veikalą anglų ir vo-
kiečių kalbomis ir paskleisti
jį kitų tautų tarpe".

Vadinasi, Lietuvos laisvės
kova taip aukštai vertinta,
jog nepaisyta autoriaus teisių
ir profesoriaus studiją išsprau-
dinėta kasdieninė žurnalisti-
koj vartoti okupantų žiauru-
mus nusakantieji išsireiški-
mai. Kiek žinoma, sveti-
mom kalbom ta studija neiš-
spausdinta.

Kai prof. Roemeris Lietu-
vos sovietizaciją nagrinėjo,
daug pasaulinės politikos įvy-
kių, įskaitant dabar populia-
riai vadinamąjį Molotovo –
Ribentropo aktą, buvo neži-
noma. Taip tad spaudai stu-
diją atidavusieji J. Bulavas ir
M. Maksimaitis joje rado kai
kurių neaiškumų. Jie į tekstą
paaikškinimus neįterpė, bet
knygos gale išspausdino. Jų
iniciatyva prof. M. Roemerio

studija dabar plačiai visuome-
nei prieinama, nes išspausdin-
ta šimto tūkstančių tiražu.

Kazys Januta

FLOWMOLE CORP.

An advanced technology utility
service company has an immedi-
ate opening for:

MAINTENANCE SUPERVISOR

Northern Virginia area.

To qualify, candidates must possess
minimum 5 years experience in
heavy equipment maintenance in
a commercial environment, com-
plete knowledge of mechanical,
hydraulic and electronic systems,
component overhaul & rebuild
skills & valid commercial opera-
tor's license. Must demonstrate
ability to read blueprints, electri-
cal & hydraulic schematics &
possess class 7 & 8 truck main-
tenance experience including shut-
down systems & clutch & brake
adjustments. Some travel
required.

FLOWMOLE offers excellent com-
pensation & benefits. If you
qualify, please submit resume
with cover letter indicating com-
pensation expectations to:

FLOMOLE CORP.

Eastern Regional Headquarters
Att: Art Thompson
520 Fellowship Rd.
Suite A-113
Mt. Laurel, NJ. 08054

FLOWMOLE is an EOE
M/F/H/V

MACH. OPERATOR/MAIL
HOUSE F/T pos. Ex-
per'd. on inserting ma-
chine & +. Gd. start. sal. &
bnfts. Call M. Stelling,
215-456-1100, 9am-1pm.

1990 METŲ
LIETUVIŲ
TAUTINIŲ DAINŲ
ir ŠOKIŲ FESTIVALIUI
LIEPOS 5-8 DIENOMIS

BALTIC TOURS
siūlo septynias išskirtinas 7, 10 ir 13 dienų
keliones į Lietuvą!

LIETUVA, RUSIJA ir SUOMIJA

15 dienų kelionė, iš jų 7 dienos Lietuvoje:
7 naktys Vilniuje, 2 Maskvoje, 2 Leningrade ir 2 Helsinkyje.
Finnair linija, viešbutis "Lietuva".

Kelionė #629 birželio 29 - liepos 13,
\$2,459.00 iš Bostono ir New Yorko
\$2,659.00 iš Chicagos.

LIETUVA ir VOKIETIJA

18 dienų kelionė, 13 dienų Lietuvoje: 14 naktų Vilniuje, 2 Vakarų
Berlyne. KLM linija ir Aeroflot tiesioginis skrydis į Vilnių iš
Berlyno.

Kelionė #702L liepos 2-19, "Lietuvos" viešbutis.
\$2,269.00 iš Bostono ir New Yorko
\$2,369.00 iš Chicagos

Kelionė #702T liepos 2-19, "Turistų" viešbutis.
\$2,049.00 iš Bostono ir New Yorko.
\$2,149.00 iš Chicagos.

LIETUVA

13 dienų kelionė, 10 dienų Lietuvoje (11 naktų Vilniuje). Pan
American linija, "Lietuvos" viešbutis.

Kelionė #703A liepos 3-15
\$2,049.00 iš Bostono ir New Yorko
\$2,249.00 iš Chicagos.

LIETUVA ir SUOMIJA

14 dienų kelionė, 10 dienų Lietuvoje: 11 naktų Vilniuje, 1
Helsinkyje. Finnair linija.

Kelionė #703B liepos 3-16, "Turistų" viešbutis.
\$1,949.00 iš Bostono ir New Yorko,
\$2,149.00 iš Chicagos.

Kelionė #703C liepos 3-16, "Trinapolis" - žaliame ir ramioje
Vilniaus "Žirmūnų" priemiestyje keturių aukštų viešbutis su
restoranu ir baru. Tinkamas pavieniams arba grupėms.

\$1,749.00 iš Bostono ir New Yorko
\$1,949.00 iš Chicagos.

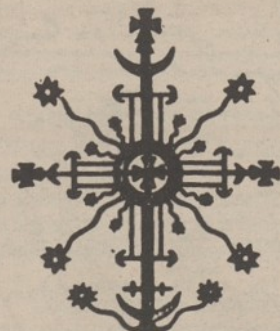
Kelionė #703D liepos 3-16, "Composers"

apartamentai, netoli Vingio parko, norintiems privatumo. Yra
tik 14-kai asmenų. Duodama kaina padengia tiksliai apartamento
nuomą. Kelionės, maistas, apžiūrėjimai ir Festivalio programos yra
asmeninis rūpestis.

\$1,649.00 iš Bostono ir New Yorko,
\$1,849.00 iš Chicagos.

Visų kelionių, išskyrus #703D, kainose įskaitoma bilietai į
Festivalio programas, tris pamaitinimus kasdieną, pusryčius,
pietų ir miesto apžiūrėjimą West Berlyne ir Helsinkyje, perve-
žimą ir asmeninį BALTIC TOURS palydovo patarnavimą visoje
kelionėje.

Smulkesnėms informacijoms ir brošiūrai, kreipkitės į
BALTIC TOURS • 77 Oak St., Suite 4 • Newton, MA 02164
Tel. 617/965-8080 • Fax 617-332-7781

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYŠ MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

2533 West 71 St., Chicago, Ill.

1410 So. 50th Ave., Cicero, Ill.

Tel.: 476-2345

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Minima DIRVOS deimantinė sukaktis

Šeštadienį, 1989 m. gruodžio 9 d. vakare, Chicagos Lietuvių Tautiniuose namuose vakarieniavo gerojai per du šimtus lietuvių, savosios spaudos mylėtojų ir rėmėjų. Juos sukviėtė Dirvos jubiliejinis komitetas, pirmininkaujamas Irenos Kriaučeliūnienės. Susirinkusius viešnius-svečius trumpu žodžiu pasveikino vakaro šeimininkė Evelina Oželienė. Jos iškviesta Irena Kriaučeliūnienė, džiaugdamasi tokiu gausiu susitelkimu, dėkojo visiems dalyvaujantiems ir linkėjo malonios nuotaikos draugėje vakaroti. Kun. Klebonas J. Kuzinskas sukalbėjo šiai progai tinkamą maldą.

Kun. Jonas Kuzinskas Marquette parko, didžiausios lietuvių parapijos Chicagoje, klebonas, kalba maldą prieš vjaus atidarymo vakariene.

J. Variakojo nuotr.

Baigiant vakariene, Petras Buchas rengėjų vardu pradėjo garsinti šį vakarą, čia pat salėje įplaukusias "Dirvai" aukas bei aukotojus. Tuos visus duomenis komitetas skelbs Dirvoje, o šiuo metu tenkinamasi čia paskelbiant tik bendrą sumą – 14,850 dolerių. Jubiliejinio komiteto pirmininkė Irena Kriaučeliūnienė pareiškė padėką visiems aukojusiems ir džiaugėsi "gražia vjaus pradžia".

Vakarieniautojus linkimai nuteikė Eugenijus Butėnas, Antrojo kaimo aktorius

Dirvos deimantiniam jubiliejui rengti vyr. komitetas. Sėdi iš kairės: J. Janušaitis, O. Daškevičienė, O. Kremeris, pirm. I. Kriaučeliūnienė, K. Biskis, V. Lenkevičienė, J. Žygas. Stovi: M. Valiukėnas, B. Kremerienė, M. Marcinkienė, E. Oželienė, R. Rudaitienė, V. Jonušienė, P. Buchas.

V. A. Račkausko nuotr.

Svečiai Dirvos vjaus atidarymo vakarieneje. Iš k.: LB Krašto apygardos Švietimo tarybos pirm. R. Kučienė, Tautinės S-gos Los Angeles sk. pirm. R. Sakienė, Tautinės S-gos Detroito sk. pirm. A. Mišionas, sol. M. Momkienė. Stovi iš k.: "Margučio" radijo valandėlės vedėjas P. Petrutis, V. Kučas, Dirvos jubiliejinių metų rengimo komiteto pirm. I. Kriaučeliūnienė ir sol. V. Momkus. *J. Variakojo nuotr.*

Dirvos jubiliejinių metų paminėjimo ir vjaus vyr. komiteto pirm. Irena Kriaučeliūnienė taria įžanginį žodį vjaus atidarymo proga.

Dirvos vjaus atidarymo vakariene atidaro rengimo komiteto pirm. Evelina Oželienė. *I. Kriaučeliūnienės nuotr.*

Svečiai Dirvos vjaus atidarymo vakarieneje: "Pasaulio Lietuvio" redaktorius inž. Br. Nainys, Br. Nainienė, A. Ruibys, M. Jurcienė. *J. Variakojo nuotr.*

Dirvos vjaus komiteto narės laukia svečių į vjaus atidarymo vakariene. Iš k.: O. Daškevičienė, Br. Kremerienė, V. Lenkevičienė. *I. Kriaučeliūnienės nuotr.*

-veteranas, dramatiškai pasakodamas 1944 m. lietuvių egzodo eituosius kelius bei įvairius nuotykius Vokietijoje, Amerikoje ir kituose kraštuose. Mano kaimynystėje girdėjosi 'rauda', kodėl Eugenijus kalbėjęs apie, palyginti, tolimą praeitį – ar netiktų kalbėti ir apie nūdienius įvykių įvykius ten ir čionai?

Viešnios ir svečiai noriai įsigijo reikiamus bilietukus, pagal kuriuos laimingieji laimėjo daug įvairių laimikų-dovanų. Tuos laimikius suaukojo gerieji Dirvos rėmėjai. Didesni laimikiai buvo: Lietuvos dailininko pieštas paveikslas, keramikos vaza, gražus lino rankšluostis,

(Nukelta į 8 psl.)

Kur Rytai susitinka su vakarais...

(9)

Henrikas Stasas

Pagal graikų ir romėnų legendas šioje vietoje gyvenusios moteriškos lyties tautelė, kurios moterys buvo vadinamos amazonėmis. Kalimachas rašydamas himną dievų motinai Artemis, paminėjo ir amazonės, kurios atlikdamos savo ritualinius šokius vartodavo ietis ir cimbolus. O istorikas Strabo sako, kad jos turėjusios ir savo karalienę, kurios vardas buvo Apasas arba bitė. Tai patvirtina ir čia rasti metaliniai pinigai su bitės simboliu. Nors Efezo istorija sena, tačiau svarbiausias istorinis dėmesys skiriamas graikų, romėnų ir Bizantijos laikotarpiui.

Jonėnams valdant miestą 547 m. pr. Kr. per Anatoliją žygiavo persai ir kur jie praejo neliko akmuo ant akmens. Tad artėjant jiems prie Efezo gyventojai buvo labai susirūpinę Artemis likimu. Tačiau persai dievų motinai skyrė reikiamo respekto, jos nelietė ir Efezo nesunaikino. Tik kažkoks idijotas Herostratos kartą padegė šventyklą norėdamas Artemę sunaikinti. Tačiau laimei Artemės tuo metu nebuvo šventykloje ir ji išliko gaisro nepaliesta.

Romėnų valdymo laikais Efezas buvo didžiausias miestas rytinėje imperijos dalyje.

Mieste tuo metu gyveno apie 250,000 gyventojų. Čia I-me šimtmečiu po Kristaus gyvenimo šv. Jonas, šv. Povilas ir Marija. Efezas tada tapo vienu iš septynių Azijos bažnytinių miestų.

Šiandien šio architektūrinio menu išgarsėjusio miesto matome tik griuvėsius, kurie liūdiją buvusio miesto kultūrą, meną ir prabangų gyvenimą. Čia prie marmuro grįstų gatvių stovi pusiau nuskeltos kolonos, guli dideli reljefiniai marmuro blokai, imponantiški amfiteatrai, arenos, imperatoriški vartai, marmurinės skulptūros ir tt. Visi jie kalba į mus suprantama ir kartu nesuprantama kalba, nes tokių kūrybos genealogiją yra sunku suprasti.

Tik įžengus į odeoną iš ten esamų simbolių galima išskaityti beveik visą Efezo istoriją. Jau ant kolonos kapitelis su buliaus galva daug ką sako, kaip antai lenkti ragai simbolizuoja joniečių to meto galybę, o panašūs simboliai vėliau buvo naudojami Bizantijos bažnyčių mene. Nors odeonas romėnų statytas Publijaus Antonijaus 150 metais pr. Kr. Čia vykdavo koncertai ir poezijos skaitymai; čia tilpdavo apie 1500 žmonių. Nuo odeono kiek pakalnėn tęsiasi ilga marmu-

Heriapolio griuvėsiuose.

ru grįsta gatvė, kurios gale iškilęs buvusios bibliotekos fasadas. Fasadas dviejų aukštų su nepaprastai gražiom dorėnų kolonom grupuotėje po dvi. Tarp kolonų skulptūros, kurios simbolizuoja dorybę, mokslą, draugiškumą ir dieviškąją išmintį. Apskritai visa ši gatvė yra viena marmuro masė. Be to, labai ilga su daug išlikusių plastinio meno vertybių ir architektūros liekanų. Vienoj vietoj išlikusi siena su kolonom virš kurių buvo pasivaikščiojimo takai ir įdubimas vandeniui tekėti. Tam tikru atstumu marmurinės išsižiojusios liūtų galvos per kurių nasrus tekėdavo vanduo. Toliau marmurinis šaligatvis su spalvota mozaika.

Visai arti bibliotekos, marmure įspausta vyro pėda, mo-

H. Staso nuotr.

Vartai į Topkapı Sarajų.

H. Staso nuotr.

ters galva, sužalota širdis ir strėlė rodanti kryptį į viešos meilės namus. Tad jei turi sužalotą širdį ar esi vienišas eik nurodyta kryptimi ir rasi pasitenkinimo. Į namus veda trumpa siaura gatvelė, kurios šonuose dabar stūkso pusiau nuskeltos kolonos ir dideli reljefiniai marmuro gabalai. Prie pat įėjimo baseinas, kur kiekvienas lankytojas turėjo nusiplauti kojas. Pastatas dviejų aukštų, viršutiniame aukšte buvo privatūs kambariai. Dienos šviesa kambarių nepasiekdavo, nes nebuvo langų. Apšvietimui buvo naudojamos žvakės ir deginami fakelai. Svečiai taip pat buvo vaišinami geru Afrodizijos vynu.

Gal daugiausia dėmesio šioje gatvėje verta Tiberijaus biblioteka. Ji visoje gatvėje išsiskiria savo didžiuliu fasadu ir architektūrinėmis vertybėmis. Tiberijus Celcus tuo metu buvo rytinės Romos imperijos gubernatorius ir jam kaip tik

buvo pavesta rūpintis viešųjų pastatų statyba. Tad jis šį pastatą ypatingai buvo išpuošęs plastiniu menu ir charakteringomis to meto architektūrinėmis formomis. Prie pagrindinio įėjimo stovėjusi Atenės statula, vidų puošė taip pat skulptūros ir reljefai. Rūsy marmurinis Tiberijaus sarkofagas su didingais bareljefais. Patalpos veikė specialiai įrengta ventiliacija, kuri turėjo saugoti brangius papyrusus ir pergamentų dokumentus nuo drėgmės, Bibliotekos ap linkoje dabar vyksta kasimo ir rekonstravimo darbai, kuriuos čia atlieka viena austrų firma.

Gana gerai išlikęs ir teatras, kuris anais laikais buvo naudojamas koncertams ir dramai. Krikščionybės laikais jis taip pat buvo reikšmingas. Trejetą metų Efeze darbavosi šv. Povilas ir jo vienminčiai. Jis čia pradėjo

(Nukelta į 10 psl.)

LIETUVOS MADONA - medžio skulptūra

Viktoras Liaukus

Kur Rytai susitinka...

(Atkelta iš 9 psl.)

pirmiausia pamokslauti sinagogoj, tačiau žydų eksorsistai jo veiklą dažnai trukdydavo. Efeziečiai tada kreipėsi į gubernatorių, kad leistų šv. Povilui pasinaudoti teatru. Gubernatorius sutiko ir į teatrą susirinko šv. Povilo pamokslo pasiklausyti apie 35,000 žmonių. Tačiau prieš pradėdamas jam kalbėti į sceną įbėgo kažkoks Demetrijus ir suriko: "Piliečiai, jei jūs klausysite šio žmogaus, tai visa Anatolija tuojau pavirs krikščionimis ir save nustatysime prieš romėnus. Tegyvuoja deivė Artemis, Tegyvuoja Artemis!" Minioje kilo sumišimas ir pradėjo šaukti "Tegyvuoja Artemis!" Visi šaukdami pasipylė į gatves ir šv. Povilas vos spėjo iš to chaoso pasišalinti. Po šio įvykio jis išvyko į Aleksandriją, o iš ten į Makedoniją. Negalėdamas savo kalbos teatre pasakyti, jis vėliau tas pačias mintis efeziečiams per tiekė savo laiškuose.

Efeze tuo metu gyveno 250,000 gyventojų ir miestas buvo pagarsėjęs prekyba, pramone ir žemės ūkiu. Per Efezą ėjo visi prekių transportai iš Indijos, Arabijos ir Egipto. Tad čia kaip visi prekių transportai iš Indijos, Arabijos ir Egipto. Tad čia kaip ir kiekvienam graikų kultūros mieste svarbią vietą užėmė Agora – turgus.

Turgaus aikštė buvusi didelė, grįsta marmuro plokštėmis. Aplink aikštę stovėjo prekybos namai, kuriuose susiburdavo netik prekybininkai, bet ir įvairūs amatininkai bei menininkai. Prekiavimo laikas buvo griežtai nustatytas ir visam kompleksui vado vavo parinktas žmogus. Šiame antikiniame mieste, aišku, begalo daug įvairių vertų dėmesio meno ir apskritai kultūros objektų, tačiau su viskuo susipažinti reikia daug laiko.

Mūsų laikas buvo ribotas nes norėjome dar aplankyti Marijos buvusią gyvenvietę. Žinoma nėra jokių archeologinių įrodymų, kur Marija šia me mieste praleidusi savo paskutinius gyvenimo dienas. Tačiau yra pakankamai literatūros, legendų, kurios liudija jog ji čia gyvenusi. Yra aiškiai žinoma, kad Efeze gyveno šv. Jonas, nes Kristus, būdamas ant kryžiaus, kreipėsi į Joną ir sakė: "Globok mano motiną". Tai jau įrodo mas kad Marija ten gyveno, kur ir šv. Jonas. Be to, viduryje IV-to šimtmečio vienas Efeze pastatas buvo paverstas bažnyčia, kuri buvo pavadinta Marijos vardu. Mat paprastai tais laikais bažnyčioms duodavo tik vardus ten gyvenusių asmenų. O 431 metais toje bažnyčioje vyko ekumeninis suvažiavimas ir ten buvo paskelbta dogma pagal kurią prileidžiama, kad Marija gyvenusi Efeze. Vieta kur Marija gyveno yra atrasta vienos vokiečių vienuolės, Catherine Emerich, kuri turėjusi viziją su aiškiu vietos nurodymu. Pagal jos nurodymą čia buvo atrasti pamatai buvusio Marijos namelio. 1979 metais popiežius Jonas Paulius II lankydamas tą vietą taip pat pabrėžė jos reikšmę visai krikščionybei. Ir vietos musulmonai respektuoja Marijos vietovę. Jie dažnai kartu su krikščionimis čia meldžiasi pagal savo ritualą.

Kalno aplinka labai rami ir šventiškos nuotaikos pripildyta. Dideli lapuočiai supa Marijos namelį ir spalvingi gėlynai nuteikia lankytojus rimtai ir šventiškai. Marijos namelis nedidelis, mūrinis ir kryžiaus formos. Viduj koplytelė ir dar keletas patalpų. Iš lauko matyti raudona linija aplink namą. Žemiau šios linijos sienoje sumūryti akmenys iš I-mo šimt. po Kristaus ir manoma, kad akme-

■ Laiškai Dirvai

Gotlandui atsirūgstant!

Vliko pirmininkas dr. K. Bobelis, per ilgai snaudęs (tai būdingas visos Vliko dartinės veiklos bruožas), bando tariai duoti 'atkirtį' "Pravdai", apkaltinusiai jį su falsifikavus Gotlando komunikatą anglų kalba (1989 m. gruodžio 7 d. "Dirva" Nr. 46).

Neaišku, ko siekia toks "Eltos" pranešimas. Viena, jis yra pavėlintas ir, antra, neįtikimas. Jei dr. K. Bobelis nepriko savo pirštų prie Gotlando komunikato 'patobulinimo', tai reikėjo tatau viešai pasakyti tučtuojau, kai tik "Pravda" paskelbė savo apkaltinimą, bet nelaukti kelių mėnesių, kad jis savaime sudūlėtų. Antra, dr. K. Bobelio 'atkirtis' yra silpnų pakinklių, nes nė viena jo išvardintų aplinkybių (nei "Pravdos" paskelbtojo komunikato "netaisyklinga anglų kalba", nei Gotlando komunikato lietuviškas tekstas, pagaliau nei "jokio oficialaus vertimo į bet kokią kitą kalbą" nebuvimas)

nys yra iš originalaus pastato. Prie įėjimo du pilko marmuro blokai, po kuriais buvo rasti pelenai. Tad manoma, kad toj vietoj buvusi Marijos namo krosnis. Vienoj patalpoje iš po grindų teka vanduo, kuris turi gydomos galios. Koplytelėje kairėj pusėj altoriaus yra nedidelė niša, kurioje stovi bronzinė figurėlė dovanota popiežiaus Povilo VI jo apsilankymo proga. Namelį dabar prižiūri jugoslavė vienuolė, kuri čia už mažą auką išdalina atvirutes ir trumpas brošiūras apie šią vietą.

Aplanke Marijos namą ir pasigrožėję aplinka, vietos restorane papietavome ir išvykom iš Efezo.

(Bus daugiau)

anaiptol niekam neužkirto kelio užsiimti klastotėmis. Tokiu būdu lieka tenkintis tik pliku dr. K. Bobelio teiginiu (jau labai pavėluotu), kad "Pravdos" jam prikeriamas kaltinimas "neatitinkant tikrenybės". Šis teiginys būtų kur kas įtikimesnis, jei Vlikas anksčiau nebūtų parodęs polinkio klastotėms – nepadirbinęjęs savo valdybos 'neraštingų' Jonų (Balio, Daugėlos ir Stikloriaus) parašų po dr. K. Bobelio išdėdžiai nuvalkiota 1989 m. balandine deklaracija.

Gotlando rauguliui užėjus, priseina priminti ir Maskvos komunistų partijos Lietuvos ideologinio skyriaus vedėjo Justo Paleckio 'komplimentus' Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto pirmininkui dr. K. Bobeliui. Gotlando komunikato signataras Justas Paleckis, kaip skelbė 1989 m. rugsėjo 9 d. "Komjaunimo tiesa" Nr. 174, kalbinamas to laikraščio bendradarbės Rimos Kazmislėvičiūtės, be kitų dalykų pareiškė dr. K. Bobeliui savo pranešime teigus, "kad Lietuvos komunistų partija - pagrindinis instrumentas, pagrindinė jėga, kuri gali atgauti nepriklausomybę, kadangi tik jos Kremlius paiso", ir kvietus "realiai pamąstyti: ar turite Lietuvoje kitą žmogų, geresnį už Algirdą Brazauską, kuris galėtų išeiti į sunkias diskusijas su Maskva?" (Mano pabrūkta. Br.N.) Vadinasi, išeitų, kad dar vienas žingsnis, ir nebereikės nei Vliko, nei Bobelio – Lietuvos komunistų partija (ji tik padalins Maskvos komunistų partijos. Br. N.) ir Algirdas Brazauskas atstatysias Lietuvos valstybinę nepriklausomybę.

Deja, Vliko pirmininkas ne tik kad niekados niekur neatsiribojo nuo šių Justo Paleckio 'komplimentų', bet - matyt vengdamas kritikos, - viešai nepaskelbė nė savo gotlandiško pranešimo (taip pat būdingas Vliko veiklos bruožas).

Šio krašto administracijai Lietuvą ir kitas Pabaltijo

valstybes laikant atsarginiu karsniu, kuris prireikus galėtų būti metamas į sovietų gerklę, šią vasarą ir Vliko pirmininkas, Gorbačevo "perestroikos" muginamas, vaizdžiai tariant, apvirto kūlio. Vienok jam pritiklu labiau paisyti Lietuvos reikalo, kaip šio krašto atitinkamų įstaigų šnabždesio, ypač tada, kai Amerikos politika dėl vienos ar kitos priežasties atsiknoja nuo Lietuvos interesų.

Bronius Nemickas

FLORIDOJE PERKANT AR PARDUODANT

namus Fort Lauderdale ir Atlanto apylinkėse, kreipkitės pas EDMUNDĄ ČEPĄ. Dienos metu ar vakarais – skambinkite

(305) 943 - 0946

Century 21, Choice Realty

Plastics FOREMAN
Modern, automated thermoplastics injection molder, located in the W. suburbs, is looking for a general foreman/superintendent. An aggressive hands-on manager that is fully versed in molding, capable to trouble-shoot and fine tune jobs and assisting in automation, etc. Good salary and benefits. Minimum 5 years experience. Send resume to: WISE-HAMLIN PLASTICS P.O. Box 70 St. Charles, IL 60174

FORKLIFT MECHANICS

Established dealership looking for experienced Mechanic.

Knowledge of hydraulics, electrical system and engines required.

We are looking for people who want to grow with us while earning a competitive wage and enjoying good benefits.

Call

(313) 584 - 4550

Ask for Service Manager

BROCKMAN FORKLIFT

15800 Tireman St. Detroit, MI 48228 (43-45)

CNC MACHINISTS & LATHE OPERATORS

A very Aggressive, Growing, High Tech Company East of Pittsburgh seeks skilled

CNC Machining Center &

CNC Lathe Operators.

To work 2nd & 3rd shifts on state of the art equipment doing close

tolerance work.

Sent resume to:

Attn: Human Resource Dept. LEYBOLD VACUUM PRODUCTS INC.

5700 Mellon Road

Export, PA 15632

An Equal Opportunity Employer M/F/H/V (41-48)

ŠOKĖJAI...

Aldona Sirutytė

DOMINO'S PIZZA DELIVERS OPPORTUNITY:

Now hiring Manager Trainees. Start at \$15-\$17 K per year & double your pay within the first year. Comprehensive benefits pkg.

Please register in advance at

302-737-4833

Lietuviai prie Michigano ežero

Jurgis Janušaitis

Union Pier, prigludusi prie gražaus Michigan ežero kranto, lietuviams, o taip pat ir kitataučiams gerai pažįstama. Ši vietovė garsėjo jau prieš Antrąjį pasaulinį karą, kada čia pirmieji gyventojai kurėsi žydų tautybės žmonės. Jie statėsi gana gražias vilas ant ežero kranto, čia atvykdamo vasaroti, nes netoli buvo Chicaga ir ši vieta buvo lengvai pasiekama traukiniu. O po Antrojo pasaulinio karo, žydų tautybės savininkams paliekant šią vietovę, ėmė domėtis lietuviai. Pirmieji čia bene koją įkėlė, išsigydami didesnes vasarvietes, Rambyno, Ventos ir Gintaro savininkai, o taip pat ir mažesniųjų vasarviečių atsirado.

Union Pier man patiko. Graži, rami, netoli nuo Chicagos, lengvai pasiekama vietovė. Vistik labai žavus Michiganas su savo gražia pakrante teikė malonumų ir čia atvykstantiems vasaroti. Ir, reikia pasakyti, anuo metu šia vietovė lietuviai domėjosi. Gausiai atvykdavo su šeimomis praleisti vasaros atostogų, nes čia vyravo lietuviška nuotaika, gražūs vasarotojų pabendravinimai, ypač Viktutei ir Algirdui Karaičiams išsigijus pačią didžiausią vasarvietę ir ją pavadinus gražiu lietuvišku "Gintaras" vardu. Tai čia buvo lyg ir Union Pier lietuviškos veiklos centru. Penktadieniais buvo kurenami laužai, o prie jų atliekamos meninės programos, organizuojami vaikučių gražūs pasirodymai. Pasirodydavo "Ešerio uodega", kurioje atspindėdavo visas Union Pier lietuviškas gyvenimas, vasarotojų nuotykius, nuotaikas. Į laužus ir sekma-

"Gintaro" vasarvietės savininkas Algirdas Kuraitis su žurn. Jurgiu Janušaičiu.

dienines pamaldas Gintaran susirinkdavo iki 300 žmonių.

Nuskubėjo bene penkiolika metų, kai bebuvome Union Pier. Tad šį spalio mėn. pasitaikė proga vėl paviešėti pas Viktutę ir Algirdą Karaičius ir pasižvalgyti, kiek yra pakitusi Union Pier.

"Gintaro" vasarvietė ir dabar tebėra žymi. Joje vasaruoja iki 180 šeimų. Vyksta organizacijų suvažiavimai, lietuviškos pamaldos ir vestuvės.

Apie "Gintarą" rašo vietinė ir Michigano didžioji spauda, išskeldama vasarvietės savi tumus ir nuotaikas. Tad kas per penkiolika metų nutiko Union Pier ir apylinkėse? Žvalgoms su Algirdu Karaičiu po apylinkes. Pats Union Pier žymiai pagražėjęs. Čia jau nemaža yra išikūrusių lietuvių. Aptvarkyti namai. Kai kurios vilos perdirtos ir kondominium ir parduodami butai labai aukštomis kainomis. Žemė, sklypai taip pat

pasakiškai pabrangę. Menu, prieš keliolika metų esu daug rašęs apie Union Pier gražią, patogią ir lietuviams kurtis tinkamą vietą, tačiau, atrodo tada nedaug kas pirkto vilas. O reikėjo. Kas nemanė, sulaukus poilsio, kelti spamus šiltų kraštų link, tiems Union Pier, kaip mėgstantiems šiaurės klimatą, buvo gera vieta naujam išikūrimui pasitraukus iš veidą bekeičiančios Chicagos.

Union Pier lietuviai, atrodo, patenkinti savo nauju gyvenimu. Rami vieta, daug augmenijos, nesudaro problemų. Union Pier organizuoti į savąją draugiją. Ruošia minėjimus, remia aukomis lietuviškuosius užmojus ir kitų organizacijų prasmingus darbus. Leidžiamas biuletenis, kur telpa šio telkinio lietuvių veiklos ir gyvenimo apybraižos.

Tik gal kiek jau mažoka lietuvių vasarotojų vasarą, nes čia ima dominuoti jau ir kitų tautybių vasarotojai.

Aplankome ir mūsų Zymaus dailininko a.a.Viktoro Petravičiaus, neseniai Žemiskąją kelionę baigusio, sodybą. Tai buvo įdomi asmenybė. Jo namas iš lauko, sienos nutapytos įvairiais paveikslais. Jis čia gyveno ir kūrė visiškoje ramybėje. Gražiai atsisveikino ir amžinybėn padėdėjo šį žymųjį dailininką šio telkinio lietuviai.

Netoli nuo miestelio aplankome ir "ūkininką" Vincą Bigelį. Jis iš Chicagos pasitraukė prieš keletą metų, išsigijo žemės didelį plotą ir išaugino gražų, įvairių atmainų obuolių sodą. Turi apie 180 vaismedžių, kurie dabar rymojo nulenkę šakas, išauginę skaniausių obuolių. Taip pat jis ir bitininkas. Jo sode net 38 aviliai bičių. Ir medus nefalsifikuotas. Liepos žiedų-sveikatai tinka. Šis laimingas sodininkas ir bitininkas pasakojo įdomią savo gyvenimo istoriją ir teigė, kad jo sodyboje galėtų čikagiškiai ir kitų apylinkių lietuviai išgyti skanių, nebrangių, obuolių, gyno medaus ir net skanaus, jų pačių gaminto vyno.

Apkeliavome Union Pier ir apylinkes. Įdomu. O vistik gerai, atrodo, padarė tie, kurie nuosavybes išsigijo daug anksčiau. Ir dabar po daugelio metų, lieku nuomonės, kad čia kurtis lietuviams būtų gera vieta. Žinoma, kas mėgsta šaltesnį klimatą. Bet koks čia gražus ruduo, kokia graži, spalvinga gamta. Ramumas, grynas oras. "Gintaras" ir toliau lieka Union Pier šviesiu žiburiu, kuriame ruošina daug lietuviškos šilumos. O jo savininkai yra dideli

aukotojai ir lietuviškos veiklos rėmėjai.

JOURNEYMEN TOOL / DIE MAKERS & MACHINISTS

Be able to set up work from blue prints & close tolerance. Growing tool and die company in new, clean plant needs tool and die maker - wire E.D.M. experienced in programming and operations; Tool and Die Maker - Lead Man experienced in large automotive progressive dies; and Machinists. Full company paid benefits, first shift with overtime. Call

CONDOR TOOL & DIE

at (216) 671-6000 for appt. 4541 Puritas Industrial Parkway, Cleveland, Ohio 44135

(45-46)

ATTENTION: EARN MONEY READING BOOKS!

\$32,000/yr income potential Details. (1) 602 - 838 - 8885 Ext. Bk 1753

(45-47)

FOREMAN TRAINEE

We are an expanding steel processor looking for an individual to become directly responsible for production after an extensive six month training program, which includes all machine and plant operations. This position requires a hands-on attitude toward work, mechanical know-how and people skills. Prior supervisory experience NOT necessary.

Starting salary is \$8.50 per hour plus bonus and benefits. Potential of earning up to \$12.50 per hour. For consideration, please send your resume to:

MID AMERICA STEEL

Att.: Linda Carter
8000 Aetna Road
Cleveland, OH 44105
(No Phone Calls Please)

PRESSMAN for 14 x 20

2-color Heidelberg and 2 color Davidson. Call Mike (609) 783 - 0412

SEWING MACH. OPERATORS

Fine leather briefcase mfg. in Berlin has openings for exp'd operators Union shop w/bnfts incl. hosp., 10 paid holidays & vacation. (609) 767 - 8702

(44-6)

KURI RADIOJ VALANDĖLĖ SENIAUSIA?

Algirdas Budreckis š.m. gruodžio 14 d. Dirvoje rašo apie Povilą P. Dargį ir jo įsteigtą lietuvių radijo laidą. Rašoma, kad Povilui Dargiui kilo "nauja, tais laikais originali mintis – reikia pasiekti tėvynainius radijo bangomis". Rašoma, kad jis 1933 m. vasarą vienoje, Pittsburgho radijo stotyje pradėjo radijo laidą. Algirdas Budreckis teigia, kad Povilo Dargio įsteigta laida yra "ilgiausiai ištesėjęs lietuvių radijas". Tenka pastebėti, kad toks teigimas deja nėra tikslus.

Išivijoje ilgiausiai veikianti lietuvių radijo laida yra ne kur kitur, o Chicagoje. Ją įsteigė Antanas Vanagaitis. Jis 1928 m. balandžio 1 d. pradėjo leisti Margučio žurnalą. 1930–1931 m. Margučio radijo laida buvo trans-

liuojama kartu su J.F. Budriko firma, o 1932 m. balandžio 11 d. Antanas Vanagaitis iš WHFC stoties pradėjo "dienžodį". Jis tą žodį taip aiškino: "tai yra tas pats, kas laikraštis, tik skirtumas tame, kad dienraštis išeina spausdintas spaustuviėje, o dienžodis – radijo bangomis".

Ta pačia proga tebūna leista priminti, kad 1990 m. gegužės 19 d. sukaks 100 metų nuo Antano Vanagaičio gimimo. Margučio pastangomis, numatoma sukaktį paminėti renginiais bei kitais būdais.

Ilgamečiams lietuvių radijo darbuotojams Povilui ir Gertrūdei Dargiams reiškiamė aukštą pagarbą ir linkime ištvermės bei geriausios sėkmės.

Petras Petrutis,
Margučio vedėjas

Superior Savings

ASSOCIATION

MOKAME AUKŠČIAUSIUS NUOŠIMČIUS UŽ SANTAUPŲ INDĖLIUS

PASKOLOS TEIKIAMOS:

- namams pirkti,
- rezidenciniams ir komerciniams pastatams statyti,
- namų remontams,
- kvalifikuotų studentų mokslui

Superior Savings

Pagrindinis skyrius

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio Telefonas: 481-3008

DARBO VALANDOS: Pirmadieniais uždaryta.

Kitomis dienomis nuo 9:00 iki 4:00.

Penktadieniais 9:00 iki 6:00. Šeštadieniais 9:00 iki 2:30.

Loreta ir Jokubas Stukai spalio 28 d. atšventę vedybinio gyvenimo sidabrinę sukaktį, Kearny, N.J.

Bostone atidarytas didžiausias Amerikoje lietuviškų meno dirbinių

s a l o n a s

DOVANA

Norintiems įteikti lietuviškų suvenyrų savo giminėms ar draugams Šv. Kalėdų, Naujųjų Metų, įvairių jubiliejų ar bet kuria kita proga – siūlome platų pasirinkimą.

Galite įsigyti:

- * žymiausių išeivijos ir Lietuvos menininkų paveikslų, grafikos darbų, medžio drožinių;
- * Tautinių rūbų, juostų, gintaro, stiklo ir keramikos dirbinių su lietuviška ornamentika;
- * Tautinių vėliavų, Vyčių, įvairiausių lipdžių;
- * Knygų apie Lietuvą anglų kalba ir Lietuvos žemėlapių;
- * audio ir video kasečių su naujausia lietuviška muzika;
- * tinkančią Lietuvos dažnumams video aparatūrą ir kitas elektronikos sistemas žemomis kainomis.

Visą tai galima užsisakyti pagal katalogą kurį galite gauti atsuntę 2 dol. čekį firmai
BALTIC ASSOCIATES, LTD
P.O. Box 1406 GMF Boston, MA 02201
Tel. (617) 269-4455 • Fax (617) 268-8376

Balzeko muziejus Chicagoje pagerbė Arnoldą Vokietaitį

Balzeko Lietuvių kultūros muziejus, vis stipriau ir stipriau reiškiasi lietuvių ir bendrai Chicagos kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime. Bendrai paėmus, šis muziejus gal yra vienintelė vieta, kur susitinka ir bendrai dirba visų kartų lietuviai. Taip pat šis muziejus yra didelis lietuviškų reikalų garsintojas, kadangi jame lankosi ir daug amerikiečių. Be to, St. Balzekas būdamas sėkmingas biznesierius, žino pažinčių ir ryšių vertę. Tad jis sugeba pasiūlyti politikierius, didžiosios spaudos atstovus ir meno kritikus. Kur yra Balzeko muziejus? Tai Chicagoje daug aiškinti nereikia, kadangi ant didžiųjų gatvių ir net greitkelių yra rodyklės padedančios jį surasti. Taip pat ir dabartiniai muziejaus rūmai yra verti, kad prie jų trispalvė kabėtų.

Jame dabar vyksta meno parodos, koncertai ir kultūrinės vakaronės. Taip pat kasmet pagerbia vieną pasižymėjusį lietuvių kilmės, arba lietuviams daug padėjusį asmenį. Šiemet buvo pagerbtas iš kilusis solistas Arnoldas Vokietaitis. Pagerbimas įvyko gruodžio 2 d., šeštadienio, vakare Gintaro salėje. Prisirinko daug puošnios publikos (kadangi įėjimas 75 dol.), daugiausiai senieji ateiviai ir

jų atžalos, taip pat daug amerikiečių. Dalyvavo ir Lietuvos generalinis garbės konsulas V. Kleiza su žmona. Prieš prasidedant vakarienei, meno galerijos patalpose veikė baras.

Apšilus ir susipažinus iš galerijos visi rinkosi į Gintaro salę. Tenka pažymėti, kad yra keltuvai, tad ir vyresnio amžiaus žmonėms nėra sunkumų iš vieno aukšto į kitą pereiti. Salėje visi stalai buvo užimti, teko girdėti, kad dalyvavo apie 220 asmenų. Renginį pradėjo Eleonora Kauskienė. Solistams St. Barui ir Alg. Braziui vadovaujant buvo sugiedoti JAV ir Lietuvos himnai. Invokaciją sukalbėjo prel. J. Prunskis. Gera parengtos vakarienos metu, pagerbiant solenizantą buvo sugiedota jam "Ilgiausių metų".

Programą pravedė aktorė Nijolė Martinaitytė. Arnoldo Vokietaičio biografinius bruožus paskaitė jo draugo A. Kėželio duktė. Paskui pats A. Vokietaitis peržvelgė savo gyvenimo kelią su gera doze humoro. Meninę programos dalį išpildė Lyric operos solistės C. Lawrence – sopranas, L. Richards – mezzo sopranas ir tenoras M. Calkins. Solistams akompanavo muz. Manigirdas Motekaitis. Meninė programa buvo aukšto

lygio ir susirinkusieji savo ilgais plojimais dar išprašė duktę. Taip pat tenka pažymėti, kad pagerbime dalyvavo muzikos kritikai A.V. Pellegrini ir John Rhein.

Solenizantą taip pat sveikino ir pats muziejaus "spiritus movens" St. Balzekas. Pasiūžiau, kad A. Vokietaitis yra vienas iš tų, kurie prisideda prie lietuviškos kultūros ugdymo ir jos garsinimo. Po sveikinimo įteikė lietuviškais motyvais išgraviruotą vazą. Taip pat reikia pažymėti, kad ir St. Balzekas su tokio lygio renginiais irgi daug prisideda prie lietuvių vardo iškėlimo. Mūsų salėje Lyric operos solistai nėra matomi. Taigi jų dalyvavimas įrodo, kad solenizantas ir Balzeko muziejus jų dėmesio nusipelnė.

J.Žygas

* Uršulė Civinskienė, Chicagoje, atnaujindama Dirvos prenumeratą pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

* Kazimiera Sakalienė, Surfside, Fl., atnaujindama Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 20 dol. Ačiū.

MACHINE REPAIR - NIGHTS
5 yrs. exp. required.

Both mechanical & electrical
NC machine exp. a plus.

Duties will require work on
machine tools,

cranes, tow motors and
light building maintenance.

Must be self starter
and work well alone.

Also needed:

Experienced

GEAR CUTTERS - NIGHTS.

Experienced Engine Lathe

MACHINISTS - NIGHTS.

Experienced

Horizontal Boring Mill

OPERATORS - NIGHTS.

Excellent benefit package. Salary compensated with experience

Send resume to

HORSBURGH & SCOTT CO.

5114 Hamilton Ave.

Cleveland, Ohio 44114

(45-47)

★ CNC OPERATOR/
TOOL MAKER

Northern Macomb auto supplier seeks Tool Maker with CNC skills for its afternoon shift. Experience with CNC programming/operating and knowledge of general tool-room equipment required. A minimum of 2 years CNC experience preferred. We offer competitive wages and benefit package including profit sharing. Send resume and salary requirements to:

L&L PRODUCTS

74100 VanDyke

Romeo, MI 48065

Attention: Greg Schankin

Train to be a Professional

• SECRETARY

• EXECUTIVE SEC.

• WORD PROCESSOR

HOME STUDY / RES. TRAINING

• FINANCIAL AID AVAIL.

• JOB PLACEMENT ASSIST.

1-800-327-7728

THE HART SCHOOL

a Div. of A.C.T. Corp.

Natl. Hdqrs., 4899 N. Fed. Hwy.

Pompano Bch. FL

Geriausia dovana švenčių proga giminėms ir draugams Lietuvoje pasiūsti knygas!

- ☐ LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJA, 37 tomai \$370.00
- ☐ LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJOS 37-tas tomas \$ 35.00
Anksčiau užsakiusiems – \$33.50
- ☐ ENCYCLOPEDIA LITUANICA, 6 tomai \$150.00
- ☐ VINCO KRĖVĖS RAŠTAI, 6 tomai \$ 35.00
- ☐ Signataro PETRO KLIMO "Iš mano atsiminimų" \$ 13.00
- ☐ Prez. A. SMETONOS raštai "Pasakyta parašyta" \$ 11.00

Šį skelbimą iškirpti ir pageidaujamas knygas pažymėti.
Kaina U.S. dol.

J. KAPOČIUS,
P.O.Box 752, COTUIT, Mass. 02635
Tel. (508) 428-6991

Vardas, Pavardė

Adresas

TĖVYNĘ GINTI RAGIN BROLELIUS

Dail. A. Makūnaitė

BOSTON

Remontuos Šv. Petro bažnyčią

Šv. Petro lietuvių parapija So. Bostone jau gavo kardino lo Bernard Law leidimą remontuoti bažnyčią, kleboniją ir automobiliams pastatyti aikštę prie bažnyčios. Tuo reikalu projektai jau seniai paruošti, bet jie nebuvo vykdomi, nes arkivyskupija buvo pateikusi kitą parapijos reikalų sutvarkymo planą. Dabar raštu pranešta, kad nuo alternatyvinio plano atsisakoma. Atnaujinus bažnyčią ir kleboniją, parapijiečių rugsėjo 14 d. susirinkimo nutarimu parapijos pastatai 7-toje gatvėje bus parduoti.

M. Laurinkaus pranešimas

Lietuvos persitvarkymo Sąjūdžio seimo tarybos narys Mečys Laurinkus gruodžio 8 d. So. Bostono Lietuvių Piliečių d-jos patalpose padarė platų ir įdomų pranešimą apie paskutinius įvykius Lietuvoje ir atsakinėjo į klausimus. Svečias ypač ryškino priežastis, dėl kurių Sovietų Sąjunga nedrįsta panaudoti jėgos prieš Lietuvą. Svarbiausia jų – tai faktas, kad ne pasitenkinimas dabartine tvarka, valdymo sistema ir biurokratija reiškiasi ne tik Pabaltijo respublikose, bet ir visoje Sovietų Sąjungoje.

RENGINIAI:

• **GRUODŽIO 17 D. 3 v.** po pietų, So. Bostono Lietuvių Piliečių d-jos salėje, Lietuvių Fondo koncertas, kuriame programą atliks operos solistas Vaclovas Daunoras, pianistas Roberas Bekonis ir jaunimo teatro aktorius-komikas Algirdas Grašys, svečiai iš Lietuvos.

• **GRUODŽIO 31 D.,** So. Bostono Lietuvių Piliečių D-jos salėje, Lietuviškosios Skautybės Fondo rengiamas Naujų Metų sutikimas.

1990 METAIS:

• **BALANDŽIO 22 D.,** Lantana restorane Randolphe, metinis Šv. Petro lietuvių parapijos So. Bostone banketas.

• **GEGUŽĖS 6 D.,** Brocktone, kun. Alberto Abračinsko kunigystės 50 metų jubilėjaus minėjimas.

• **GEGUŽĖS 6 D., 2 val.** p.p. So. Bostono Lietuvių Piliečių d-jos salėje, komp. Jeronimo Kačinsko kūrinių koncertas, rengiamas LB Bostono apylinkės.

LAISVĖS VARPAS sekmdieniais 9:00 - 10:00 val. ryto iš WCAV-FM banga 98.0. Vedėjas Petras Viščinis, 173 Arthur St., Brockton, MA 02402. Tel. 508 - 586 - 7209.

Skaitykit ir platinkit
D I R V A

Praeities palikimas šiandien

VIDUTINĖS KAIMAS IR MŪSŲ PAMINKLOSAUGA

GIMĖ — XVIII AMŽIUJE

Svenčionių rajono rytiniame pakraštyje nebetoli nuo Baltarusijos TSR sienos išsidėstęs gatvinis Vidutinės kaimas — vietinės reikšmės architektūros paminklas. Istoriko A. Baliulio duomenimis, jis netolimo Strūnos dvaro valdose, turbūt, egzistavo jau prieš Valakų reformą. Dar XVIII amžiuje ten buvo 17 sodybų, kuriose gyveno baudžiauninkai, laisvi valstiečiai bei bajorai — viso per 100 žmonių. Vėliau Vidutinė tai apnykdavo, tai vėl atsigaudavo. Tik po baudžiaivos panaikinimo jame gerokai padidėjo žmonių — XX a. pradžioje gyveno 239 kaimiečiai.

Pokario metais Vidutinė tapo Meros tarybinio ūkio centru. Čia atidaryta aštuonmetė mokykla, felčerinis-akušerinis punktas, biblioteka, buitinio aptarnavimo punktas, valgykla, parduotuvė, kultūros namai, vaikų darželis ir kt. 1959 m. kaime gyveno 200, 1970 m. — 217 gyventojų. Deja, netrukus ir šį istorinį kaimą užgriuvo tipiškos pokario bėdos: jaunimo išvykimas į miestus, gyventojų senėjimas, sąstingis bei degradacija. 1985 metų vasarą Vidutinės senojoje dalyje teradome tik 112 gyventojų, nebegausias šeimas, net 45 pensininkus ir tik 25 vaikus.

Vidutinė labai įdomi paminklosaugos požiūriu — joje ypač akivaizdžiai atsiskleidžia pokarinių Lietuvos kaimų nykimo tendencijos. Daugelio jų liūdną likimą įprasta aiškinti nuošalumu, prastu gyventojų aptarnavimu ir panašiais dalykais. Tai, be abejo, svarbu, tačiau gausios aptarnavimo įstaigos bei centrinės gyvenvietės privaltumai Vidutinės kaimo, deja, neapsaugojo. Todėl ši gyvenvietė ir nusipelnė išskirtinio dėmesio, kaip informatyvus kaimo socialinių ir kitokių problemų tyrimo objektas, ligšiolinės paminklosauginės politikos veiksmingumo indikatorius. Dėl to ir naudinga pasekti šio kaimo pokarinę istoriją — vėlgi būdingą ir daug kuo pamokamą.

Pirmaisiais pokario dešimtmečiais čia pastatyta daug naujų sodybų — ir senovinėje dalyje, ir jos tasoje, palei kelią į Striūnaitį. Taip gyvenvietė gerokai išėjo šiaurės pusėn pagal senąją gatvę, tame gale įsispraudė ir didžiausias (vietos mastu) tipinis dviaukštis iš silikatinių plytų mokyklos pastatas su aukštu aprūkusi kaminiu — būdingas praeitį dešimtmečių beveik visų architektūros pavyzdys.

Laimė, kad toks stichinis kaimo plėtimasis vėliau buvo koreguotas, ir kiti didesni visuomeniniai statiniai jau nebebuvo kaišiojami tarp tradicinių sodybų. Buvo priimtas protingas sprendimas naują kaimą statyti per kelis šimtus metrų nuo paminklinės Vidutinės — priešingame Striūnos upelio krante. Ten ir kūrėsi centro visuomeniniai statiniai bei savitųjų vietovės ar regiono architektūrai būdingesnių bruožų. Tad visa naujoji Vidutinės dalis — ūkio centras tapo neįdomia neįvaizdžių statinių samplaika. Deja, per po-

lą dešimtmečių, nesugebėta net apželdinti ar dailiau sutvarkyti aplinką — nykūs pastatai stūkso plyname lauke, supami elektros stulpų ir dūmtraukių. Naująjį centrą tepuošia gražus reginys į senąją kaimvietę — kompaktišką medinių statinių ir didelių medžių salą, kurios reikšmė aplinkai dar padidėjo numelioravus ir nuplikinus kaimo apylinkes. Jas pagyvina tik atokesni miškai, buvusio Striūnos dvaro likučiai, o ypač — gretimas Karklynės kaimas.

Apie pastarąjį verta atskirai pakalbėti. Tas kaimas driekiasi greta Vidutinės — ta pačia kryptimi, tik kitapus upelio. Gaila, kad sudarinėjant Lietuvos kultūros paminklų sąrašus, į jį nebuvo įrašyta ir Karklynė. Dar vienas liūdnas paradoksas, demonstruojantis mūsų paminklosaugos neefektyvumą, — tai, kad Karklynėje šiandien tebėra kur kas daugiau autentiškų senų statinių bei sodybų, negu pripažintame paminkle — Vidutinėje. Būtent Karklynėje dar galima pasigėrėti senųjų pirkų puošniais langų apvadais, išmaningai įrengtais stoginukais. Ten dar išlikusi ir autentiškesnė senovinio gatvinio kaimo aplinka, taip miela šiandien.

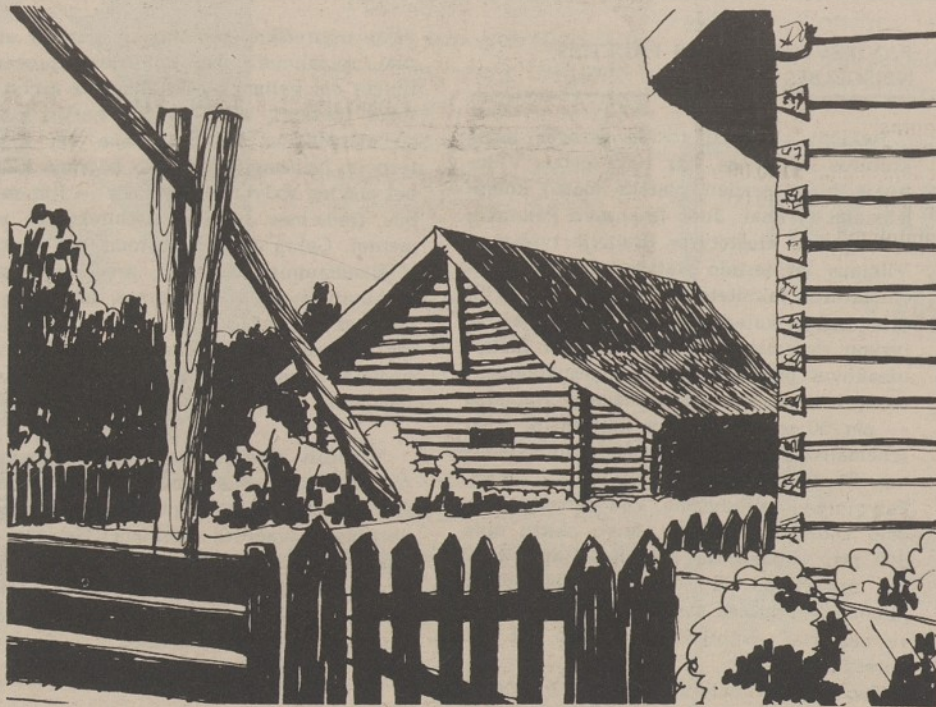
LIKIMO IŠDAIGOS

Tą lėmė aplinkybė, kad Vidutinės kaimas, tapęs Meros tarybinio ūkio centrine gyvenvietė, nesunykė kaip kiti nuošalieji kaimeliai, o netgi plėtėsi. Tačiau pačiam paminkliniam kaimui tas vėlgi neišėjo į sveikatą. Jei atkampiose gyvenvietėse senieji statiniai nyko lėtai, tai čia juos imta įvairiai modernizuoti. Gal kiek mažiau pakeisti ūkiniai pastatai, ypač kluonai, kurių čia išliko palyginti daug. Tad šiandien senovės mylėtojai tegali pasigėrėti išpuodinga keliolikos kluonų rikiuote vakarniame kaimo pakraštyje, didžiosiomis tuopomis abipus gatvės ir kai kuriomis mažiau perdirbtomis sodybomis. Viena vertingiausių — Povilo Karmono sodyba, kur greta atnaujintos pirkios stovi dailus senas svirnas, o už suvešėjusio sočio ir didžiųjų liepų sodybvietsės pakraštyje tebestūkso tradicinis kluonas. Name dar likę gan dailūs langų apvadais, ypač pastogės skliaute.

Vidutinės savitumą pabrėžia ilgieji įvairios paskirties statiniai, seniai išnykę didesnėje Lietuvos dalyje. Tokiuose kompleksuose prie pirkios dar pridurtas tvartas, kartais daržinė, svirnas, sandėliai, o jų bendras ilgis neretai viršydavo trisdešimt metrų (toks tebėra senasis Grasilės Čiukšienės namas). Praeityje taip tik ir tebedavo galima statyti gatviniame-rėžiniame kaime. Tebėra Vidutinėje ir tokio senovinio ankštumo pavyzdžių, kur tarp pirkų gal ketverto metrų praėjimas telikęs.

Yra Vidutinėje ir daugiau savaip įdomių dalykų.

PAMINKLOSAUGOS NEAPIBRĖŽTUMO REZULTATAI

Senojoje kaimavietyje dar daug tebėra tradicinių medinių pastatų. Esama ir šiaudinių stogų bei svirtinių šulinių.

Paminklinių pastatų — Grasilės Čiukšienės gyvenamąjį namą puošia tradicinė dailiai ornamentuota lenta — senųjų stoginukų atributas.

Piešiniai M. PURVINIENĖS

Deja, kaimas demonstruoja ir mūsų paminklosaugos bendruosius trūkumus. Antai, paskelbus apie keturiasdešimt Respublikos kaimų paminkliniais, niekas nesuformulavo bent kiek aiškesnio jų apibrėžimo. Iki šiol tokiuose kaimuose saugomais laikomi tik atskiri pastatai, išvardinti Kultūros paminklų sąraše. Jame minimos sodybos — vėlgi labai neapibrėžtai. Todėl paminklosaugos darbuotojai fiksuoja tik paminklinių pastatų sunaikinimą, praktiškai nekreipdami dėmesio į esminius sodybos struktūros ar kaimo terpės pažeidimus. Tad Vidutinėje ir šiandien griaujami vadinami „nepaminkliniai“ pastatai, tradicinė kaimo aplinkoje atsiranda vis naujos spragos.

Deja, ir dabar nežinome, kada rimtesnio dėmesio susilauks mūsų paminkliniai kaimai — tautos savitosios agrarinės kultūros liudytojai. Kol kas įvairaus rango funkcionieriai stengiasi atsikratyti to „bereikalingo kračio“ — mums taip vertingo praeities palikimo. Antai, 1988 m. balandžio mėnesį per Architektų sąjungą buvo „prastumtas“ nutarimas, siūlantis apsiriboti Lietuvos nacionalinio parko kaimų ir Zervynų priežiūra (kitus paliekant „už borto“). Norėta „nurašyti“ net ir garsųjį Skirvytėlės kaimą, siūlyta mažinti jų skaičių — mat atskiruose rajonuose jų per daug esą.

Praeities palikimo norima atsikratyti ir kitais būdais. Ruošiami siūlymai liaudies architektūros paminklų apskaitai, numatant išbraukti iš paminklų sąrašų tuos kaimus, kur nugriautas tam tikras procentas vertingų pastatų, ir tuos pastatus, kurie daugiau susidėvėję. Toks mechaniškas

požiūris tikrai bus parankus paminklų naikintojams — biurokratams, nes tikroji paminklinio kaimo vertė priklauso nuo kur kas sudėtingesnių dalykų. Tokie siūlymai ypač pavojingi dabar, kai dauguma paminklų naudotojų suinteresuoti atsikratyti „bereikalingo balasto“ — paminklais paskelbtais objektais, kurie tik papildė jų rūpesčius. Tad kol kas mūsų liaudies architektūros palikimas tik „ant plaukelio kabo“, jo ateitis visiškai neaiški.

Pripažindami šiandieninės paminklosaugos bejėgiškumą, turėtume ypač rimtai atsidėti paskutiniųjų klasikinės mūsų liaudies architektūros likusių tyrimams. Deja, užmigta ant laurų ir paminklotyroje, vien džiugiai raportuojant apie sukauptą medžiagą, apie šiuolaikinės technikos panaudojimą ir pan. Išdrįskime pripažinti, kad vien išgirtosios fotogrametrinės fiksacijos nebepakanka. Modernioji technika beaisriai fiksuoja ir senovinius fragmentus, ir visai šviežius naujadarus, suplakdama juos į nebeatskiriamą vienovę. Paruoštos kaimų geodezinės nuotraukos vėlgi rodo tik šiandieninę senų ir naujų statinių, įvairaus amžiaus ir kilmės elementų samplaiką. Sparčiai nykstančiuose ir besikeičiančiuose mūsų kaimuose gerokai pavėlavusi (kartais

(Nukelta į 14 psl.)

TEGUL ŠIOS KALĖDOS SUTEIKIA VISIEMS
MŪSŲ KLIENTAMS DŽIAUGSMO IR RAMYBĖS,
O ATEINANTIEJI METAI TEBŪNIE
SĖKMINGI IR LAIMINGI.

T A U P A

LITHUANIAN CREDIT UNION - LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS
767 East 185th Street • Cleveland, Ohio 44119
(216) 481-6677

**GRAŽIAUSIŲ ŠVENČIŲ LINKIME
VISIEMS SAVO KLIENTAMS!**

SMITH BROS.

DRY CLEANING • COMPLETE FABRIK CARE
719 East 185th St. • Cleveland, Ohio 44119 • Tel. 481-3553
DRY CLEANING AND TAILORING WELL DONE!!!

Visus lietuvius ir visus savo klientus sveikina
NORWOOD DRUG, INC.

šv. Kalėdų proga ir linki kuo gražiausių švenčių bei
sveikų ir laimingų Naujųjų Metų.

808 East 185th Street
Cleveland, Ohio 44119
Tel. 531-9188

Rudy Kozan

Sveikiname Visus Klientus
Kalėdų Švenčių Proga
ir Linkime Džiaugsmingų Švenčių bei
Laimingų ir Sveikų Naujųjų Metų.

ABC GLASS CO.
17960 Lake Shore Blvd.
JACK J. HRIBAR

Phone: 486-5664
Cleveland, Ohio 44119
JOSEPH P. HRIBAR

JAKUBS AND SON
Laidojimo Įstaiga

Sveikina visus Clevelando ir apylinkių Lietuvis
KALĖDŲ ŠVENČIŲ ir NAUJŲJŲ METŲ proga,
linkėdami tyro kalėdinio džiaugsmo ir laimės
ateinančiais metais.

936 East 185th Street
Cleveland, Ohio 44119
Tel. 531-7770

William Jakubs
William Jakubs, jr.
Barbara Jakubs-Schmidt

Pasiuntinybės pranešimas

Washingtonas. Lietuvos Pasiuntinybė praneša, kad š.m. gruodžio mėn. 7 d. ABC televizija darė daugiau negu 1 valandą trukusį interview su Stasiu Lozoraičiu, Washingtono. Pasiuntinybės vyko su Cross, lietuvių kilmės amerikietis žurnaliste. Jai buvo išsamiai paaiškinta „LTSR“ konstitucijos kai kurių straipsnių pakeitimų prasmė, gerai pailiustruota lietuvių tautos pastanga atstatyti savo valstybės nepriklausomybę ir užsienio lietuvių parama savajam kraštui. Interview metu buvo taipgi išryškinta Lietuvos Diplomatinių Tarnybų pažūros įvykius Lietuvoje. Reikia apgailestauti, kad šio ilgo interview buvo perduota tikrai mažytė dalis ir kad lietuviams, kalbantiems iš Lietuvos, nebuvo suteikta progą pasisakyti tokiu būdu, kuriuo galėjo pasinaudoti sovietų žurnalistai.

JUNO BEACH

Naujų Metų Sutikimas

Šaunusis Juno Beach Floridoje, kviečia visus dalyvauti tradicinėje, Naujų Metų sutikimo, puotoje: gruodžio 31 d. St Paul of the Cross salėje.

Pasitiksime visus jau nuo 8 v.v. Pradžią ir muziką 9:00 v.v. Vėliau vakarienė, staigmenos, šampanas, saldumynai. Kainos nepakeltos: 25 dol. asmeniui studentams 10 dol.

Paskubėkite rezervuoti vietas pas: Marių Sodonį – tel. (407)–626–0870, arba Alfą Pilipavičių –(407) 626–0128. Stalai 10–čiai žmonių. Sumokėti ne vėliau gruodžio 26d. Laukiame visų!

CLEVELANDO PARENGIMAI

- GRUODŽIO 31, Naujųjų Metų sutikimas Lietuvių Namuose. 1990 m.
- SAUSIO 13, V. Daunoro, R. Bekonio ir A. Gražio koncertas. Rengia Clevelando Židinientės.
- SAUSIO 20, tautinės muzikos vokalinio ir instrumentalinio

ansamblio "Vilnius" koncertas. Rengia Kultūrinio darželio draugija.

• VASARIO 18, Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjimas. Rengia ALT ir LB.

• VASARIO 24, Pilėnų Tunto tradicinis 'Blynų Balius' Lietuvių Namuose.

• VASARIO 25, Lietuvių Namų ir klubo narių metinis susirinkimas

• KOVO 4, "Taupos" kredito kooperatyvo narių metinis susirinkimas

• BALANDŽIO 21 D. Grandinėlių parengimas Dievo Motinos parapijos auditorijoje.

• BIRŽELIO 10, Birželio minėjimas. Ruošia Pabaltiečių komitetas.

A. A.

SERAI ČIURLIONIENEI

mirus, sūnui VYTENIUI ČIURLIONIUI ir jo
šeimai reiškiamo gilią užuojautą.

Vincas ir Liuda Apaniai
Alis ir Genovaitė Benai
Balys ir Nastutė Gaidžiūnai
Joana Račylienė
Aldona Raulinaitienė

Mylimai Motinai

A. A.

SERAI ČIURLIONIENEI

mirus, liūdinčiam sūnui VYTENIUI ir jo
šeimai reiškiamo širdingą užuojautą.

Vytautas ir Stefa
Gedgaudai

SUPERIOR SAVINGS ASSOCIATION
798 East 185th Street • Cleveland, Ohio 44119
216/481-3008

SVEIKINA VISUS SAVO KLIENTUS
IR LINKI GRAŽIŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ BEI
SĖKMINGŲ IR SVEIKŲ 1990-JŲ METŲ.

- RUGSĖJO 29, Pabaltiečių vakaras. Ruošia Pabaltiečių komitetas.
- SPALIO 6-7, Dirvos 75 metų sukakties minėjimas.

MASHINIST - 2nd shift, 2-3 min. exp., in operation of lathes. Able to work from blueprints & set up own work. Apply in person at Joseph Oat Corp, 2500 Broadway, Camden, NJ. 08104 No phone calls please.
(48-50)

ENGINE REBUILDER / MACHINIST
Exp. necessary. Excellent benefits. Apply in person at Austino's Equipment, 116 Almond Street, Vineland, NJ 08360. (609)-696-9330
(48-50)

FOOD SERVICE WORKERS

\$6.55/\$6.85/hr. Willow Grove area. Full time day hours. No evenings/weekends. Full benefit package. HMO/Life Insurance, paid national holidays, sick, personal, vacation days, uniforms & meals.

ARA Services. EOE..

(215) 828-8247, Debbie or Cathy.
No truck routes

(48-50)

Drivers

TRUCK DRIVERS REGIONAL

300-500 mile radius driving positions. 1 year RECENT O.T.R. experience, good references / MVR, pass drug test. Call NOW for more information! Watts (800) 344-1529

\$\$\$

(48-50)

PRINTING

FLEXO SUPERVISOR

Large Baltimore area retail package mfr. seeking experienced Mercury/Flexo supervisor. Must have knowledge & exp on Flexo printing equipment. Good supervisory & organizational skills a must. Assume responsibility for all shifts. Salary open and commensurate with experience. Fringe benefits. EOE. Send resume with salary requirements to: The Maryland Paper Box Company, 4545 Annapolis Road, Baltimore, MD 21227

(Atkelta iš 13 psl.)

ir keliolika metų) vadinamoji mokslinė inventarizacija neretai užfiksuoja jau visai nebe tą, ką matė ir įvertino Kultūros paminklų sąrašo sudarytojai. Todėl būtini labai išsamūs ir kruopščiai parengti paminklinių kaimų, sodybų bei atskirų pastatų analitiniai aprašymai, komentuojantys ir anksčiau parengtą tų objektų tyrimo medžiagą. Turime galop suvokti ir tai, kad didžioji liaudies architektūros palikimo dalis nebesitauks XXI amžiaus, kad mums teliko tiek nedaug laiko užfiksuoti tam, kas neišvengiamai išnyks. O juk nebesugrįžtamai pranyks ištisos mūsų tautos gyvenime agrarinės epochos pėdsakai.

Reikia atsižvelgti ir į tai, kad dešimtmečiais buvo kaupiama labai vienusiškia informacija apie lietuvių liaudies architektūrą. Užfiksuota daug pavienių senojo kaimo fragmentų, atskirų statinių ir jų detalių. Užtat beveik nebuvo fiksuojama tradicinio kaimo visuma, jo terpė su visų elementų kompleksu. Visa tai tegalima suliginti su razinų knaibymu iš pyrago — taip ir iš gausaus praeities palikimo mums teliko užfiksuotos pavienės įdomybės, iš kurių ateinančios kartos vargu ar pajęgs atkurti realų senojo kaimo vaizdą.

PAVIRŠUTINIŠKUMAS PADĖTIES NEIŠGELBĖS

Siekiant užpildyti tokias spragas mūsų kultūros lobynuose, dar 1985 metais Vidutinėje buvo pradėti plataus masto kompleksiniai tyrimai. Juos finansavo Paminklų apsaugos ir kraštotyros draugija, tyrėjai — Vilniaus inžinerinio statybos instituto Architektūros fakulteto studentai. Deja, VISI urbanistikos katedra — darbo atlikėjas, tų tyrimų deramai neužbaigė ir 1989 metais užsakovui pristatė reikiama nesukomplektuotą bei menkavertę medžiagą. Nemažas — per 50 sodybų turintis kaimas tik labai schematiškai ir paviršutiniškai apibūdintas vos 64 psl. aprašyme (autorius G. Likas). Palyginimui nurodysime, kad panašaus dydžio Didžiasalio kaimui buvo skirta apie 500 psl., o Mėžonių kaimui — apie 1500 psl. aprašymo. Liko darai neapibūdinti ir įdomieji Vidutinės statiniai — kiekvienam jų paskirta vidutiniškai vos po 1,2 psl. aprašymo.

Tuo tarpu būtent Vidutinė nusipelnė ypatingo tyrinėtojų dėmesio. Tai senas lietuviškas kaimas pačiame Lietuvos ir Baltarusijos pasienyje — taip reikšmingoje mūsų tautai šiandien zonoje. Jame akivaiz-

džiai pasireiškia sudėtingieji paribio etniniai, socialiniai bei kultūriniai procesai. Būtent čia galima atsekti liaudies architektūros tradicijų kaitą, įvairių nacijų kultūrų atspindžius statybos mene bei kaimo terpėje. Neišnagrinėtas liko istorinis kaimo bei atskirų sodybų vystymasis — itin svarbūs tradicinės liaudies architektūros momentai. Galop ateities kartoms bus įdomūs ir šiandieniniai etniniai procesai kaime: senbuvių lietuvių išsikėlimas, atvykėlių iš kitur skverbimasis. Nuo to juk priklausys ir paminklinio kaimo likimas. Deja, atmetinai parengtame kaimo aprašyme net nebandyta tuo pasidomėti.

Norėtusi tikėtis, kad tautinio atgimimo metais Vidutinė susilauks daugiau dėmesio — tiek tiriant kaimą, tiek ir saugant vertingą praeities palikimą. Gal bus atsisakyta ir stagnacijos meto nuostatų paminklosaugoje ir pradėta deramai vertinti liaudies architektūrą — mūsų savitosios agrarinės kultūros pėdsakus.

MARTYNAS PURVINAS
Architektūros mokslų kandidatas

BENDROS KŪČIOS

Šv. Jurgio parapijos komitetas ruošia bendras Kūčias gruodžio 24 d., 9:30 val. vakare, parapijos salėje.

Kūčių vakarienė 10 dol. asmeniui, vaikams iki 12 metų amžiaus - veltui. Prašome registruotis Šv. Jurgio raštinėje tel. 431-5794, arba po mišių parapijos salėje pas komiteto narius.

Po Kūčių vakarienės, 11:30 v.v. Šv. Jurgio bažnyčioje parapijos choras giedos kalėdines giesmes. Pie-menėlių mišios aukojamos 12 val. - vidurnakty.

MIRĖ

SERA ČIURLIONIENĖ

Sulaukusi gilios senatvės - 96-rių metų, gruodžio 14 dieną Clevelande mirė Sera Čiurlionienė, jauniausiojo M.K. Čiurlionio brolio Jono žmona. N. Lietuvoje mokytojavusi, okupacijos metu Sera dirbo kaip gailestingoji sesuo.

Velionė paliko giliame liūdesyje sūnų Vytenį, marčią Liūdą, vaikaičius Jūrį Čiurlionį ir Dalią Čiurlionytę-Sikorą, bei tris provai-kaičius - Daną, Joną ir Pau-liuką.

Šeima ir artimieji su velione atsisveikino šeštadienį, gruodžio 16 d. Jokubauskų

laidotuvių namuose. Palai-kai sudeginti ir saugomi sūnaus globoje, kol bus pa-darytas sprendimas, kur ve-lionė bus palaidota. Jos vy-ras, Jonas Čiurlionis, palai-dotas Lietuvoje.

KALĖDOS

SU DVYLIIKA EGLUČIŲ

Edmundas Čapas, 38-rių metų amžiaus, U.S. Armijos majoras, transporto specialis-tas, išėjęs į rezervą apsigyve-no savo gimtajame Clevelan-de, vakarinėje miesto dalyje. Prieš porą metų, Kalėdų švenčių proga, jis papuošė sau tris eglutes. Praėjusiais metais jo namuose stovėjo jau šešios eglutės, o šiais - jis dekoravo visą tuziną eg-laičių! Edmundo 'meilę eg-laitėms', prie ko jis džiugiai 'prisipažįsta', skatina dar ir prisiminimas, su kokia šilu-ma jo tėveliai - Edmundas ir Jadvyga Čapai - švenčių metu dekoruodavo lietuviš-ką eglutę.

Kiekviena tų eglučių yra dekoruota skirtinga tema - 'Wizard of Oz' (50-ties metų filmo sukaktis), 'the Candy Tree', 'the Napoleonic Tree', 'the Music Tree', 'a Gourd Tree', kelios jų skirtos drau-gams ir viena savam miestui - Clevelandui. Pagerbiant giminės lietuviškąją kilmę,

Po sėkmingo koncerto Clevelande gruodžio 10 d., Regina Maciūtė ir Gražina Landsbergienė tarp rengėjų. Iš kairės: R. Kudukis, sol. A. Stempužienė, sol. R. Maciūtė, kun. G. Kijauskas, S.J., G. Kudu-kienė, G. Landsbergienė ir J. Stempužis.

"The Lithuanian Tree" yra papuoštas 80-čia mažyčių trispalvių!

Besidomintieji, ar norin-tys pamatyti eglutes, galite paskambinti Edmundui 941-2200 arba 651-3622.

NAUJŲJŲ METŲ SUTIKIMAS

Lietuvių Namai, drauge su Čiurlionio ansambliu, rengia Naujųjų Metų sutiki-mą gruodžio 31 d., sekma-dienį. Pradžią 8 v.v. - tra-dicinis, karštas obuolių sun-kos grogas ir kokteiliai, 9 v.v. vakarienė. Vidurnaktį - Naujųjų Metų sutikimo žo-dis ir šampanas. Gros gera šokių kapela.

Bilietus į Naujųjų Metų sutiktuvių balių - 25 dol. asmeniui, - prašomi užsisaky-ti Lietuvių klube, tel. 531-2131.

• OHIO GUBERNATO-RIUS CELESTE ir ponis at-siuntė Dirvos redaktoriui Vytautui Gedgaudui sveiki-nimą šv. Kalėdų proga su linkėjimais sekmės ateinan-čiuose metuose.

• TĖVYNĖS GARSŲ radijas mini keturiasdešimt metų darbo sukaktį. Paruoš-ta apie 3000 programų, susi-krovė didelis archyvas, radi-jo programoms ruošti paskir-ta tūkstančiai darbo valandų

Paremkite Tėvynės Gar-sų radiją šios gražios suka-kties ir ilgų metų kantraus ir kūrybingo darbo proga. Auką siųskite: Tėvynės Garsai, 4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121.

• LIETUVIŠKOS SIELO-VADOS TARNYBOS inicia-tyva išleista šešios religinio-turinio, spalvotos knygelės vaikučiams, tinkamos sa-viems vaikučiams, dova-noms vykstantiems Lietu-von ir atvykusiems iš Lietu-vos. Knygeles galima įsigy-ti pas Vidą Aukštuoliene - tel. 449-3499.

ATVYKSTA ANSAMBLIS VILNIUS

Lietuvių kultūrinio darže-lio draugija pakvietė kon-certui tautinės muzikos an-

samblių VILNIUS. Koncer-tas įvyks sausio 20 d. Dievo Motinos parapijos salėje.

Ansamblio dalyviai dai-nuoja ir groja įvairiais lietu-vių liaudies instrumentais. Programoje - senovinės ori-ginalios ir harmonizuotos lietuvių liaudies dainos, kan-klių birbynių, skudučių, ar-monikos muzika.

Nuotaikingą programą ves Remigijus Vilkaitis ir Arūnas Storpirstis, žinomi Jaunimo Teatro aktoriai ir jų šmaikščios intermedijos suteiks Jums daug smagių akimirkų koncertų metu.

Šiais metais ansamblis la-bai sėkmingai reprezentavo

Lietuvos kultūros dienas Australijoje.

Bilietai į Vilniaus ansam-blio koncertą jau platinami.

* VILNIEČIŲ Vaclovo Daunoro, Roberto Bekionio ir Algirdo Grašio koncertas Clevelande įvyks sausio 13 d. 7 v.v. Dievo Motinos pa-pijos salėje. Rengia Clevelando Židinietės.

OPPORTUNITY
for REGISTERED NURSE
weekends for a 102 bed skilled nursing facility.
7 AM-3PM shift. Salary commensurate with
experience. Apply call or write to: Administrator
St. Anthony's Nursing Center
31830 Ryan, Warren, MI 48092
(313)-977-7724

(45-47)

Please help The Salvation Army make Christmas joyful and bright for those in need!

SHARING IS CARING

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,
William J. Jakubs Jr. ir
Barbara Jakubs Schmidt
Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobi-liams pastatyti.

DIRVA

• **DIRVA** sveikina visus bendradarbius, skaitytojus ir rėmėjus su šv. Kalėdomis ir linki daug laimės ir geros sveikatos Naujuose Metuose.

Šis numeris yra paskutinis šiais metais. Sekantis numeris išeis po švenčių – sausio 4 dieną.

IŠVYKO Į PARYŽIŲ

Lietuvos diplomatijos šefas ir įgaliotas ministeris dr. Stasys A. Bačkis ir ponias gruožio 18 d. grįžo į Paryžių nuolatiniam gyvenimui. Lietuvos pasiuntinybė Washingtono ir LB jiems suruošė išleistuves gruodžio 13 d. kurias papuošė koncertu viešnios iš Lietuvos, sol. Regina Maciūtė ir pianistė Gražina Landsbergienė.

Į išleistuves buvo atvykęs ir p. Bačkių sūnus, arkivyskupas Audrys Bačkis, Popiežiaus nuncijus Olandijoje.

Dr. Stasys ir Ona Bačkiai apsigyveno Paryžiaus priemiestyje: 6, Residence du Val de Seine, 78430 Louveciennes, France.

Linkime jiems sėkmės įsikuriant naujoje vietoje.

Davusi vyr. skautės įžodį Teresytė Giedraitytė ir Palangos Tn. jauniausiosios sesės - gėlytės, Ramiojo Vandenyno Rajono metinėje sueigoje Los Angeles, Calif., gruodžio 10 d.

V. Zelenio nuotr.

* Septintosios Dainų šventės rengimo komitetas praneša, kad Dainų šventė, kaip buvo numatyta būtent 1990. VII. 1 neįvyks. Beveik tuo pačiu metu Lietuvoje rengiama Dainų šventė. Iš išeivijos į tą šventę vyksta daug meninių vienetų ir daug ekskursijų. Tad solidarizuojant su atgimstančia tauta ir įvertinant susidariusią situaciją, šventė atšaukiama. Kai bus nustatyta nauja data, tai bus paskelbta. Taip pat reiškiamas susirūpinimas, kad dėmesys atgimstančiai tautai nenuslopintų išeivijos kultūrinio gyvenimo.

* **Eda ir Vilius Bražėnai** iš Bonita Springs, Floridoje, per lietuviškąją spaudą sveikina savo bičiulius, bičiules ir kitus Lietuvai gyvus lietuvius Šv. Kalėdų proga ir linki 1990–se metuose paremti mūsų tautos laisvės pastangas sustiprintomis savo pastangomis.

• **TAUTOS FONDAS**, per Chicagos atstovybės išd. Pr. Povilaitį, atsiuntė Dirvai 30 dol. su priedu: "Vertindami Jūsų palankumą ir skelbiamą informaciją apie Tautos Fondą ir Vyriausiąją Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą Jūsų redaguojamame savaitraštyje, siunčiame simbolinę auką Dirvos reikalams". Ačiū už auką ir darbo įvertinimą.

• **VYTAUTAS F. BELIAJUS**, "Vilties" leidėjas ir redaktorius, siūsdamas auką 30 dol. Dirvos reikalams, rašo: "Ačiū už atspausdinimą Kazio Janutos straipsnio Dirvoje. Puikiai parašyta. Esu Jums ir Jam dėkingas. Maniau, kad lietuviškoji spauda nelabai nori garsinti Beliajaus veiklą, bet Dirva man suteikė tą malonybę. Širdingai ačiū." Dėkojame už auką ir laiškutį.

VILNIAUS PRISIMINIMAS (akvarelė) Rimgailė Zotovienė

• **BRONIUI RAILAI**, Los Angeles, Calif., mūsų bendradarbiui, buvo padaryta operacija ir dabar jis sveiksta namuose, žmonos Danetos priežiūroje. Linkime jam greitai atgauti jėgas ir vėl grįžti prie spaudos darbo.

• **VLADAS PAŽIŪRA**, Agoura-Oak Park, Calif., skautininkas ir aktyvus BALFo darbuotojas, po pakartotino širdies priepuolio pasitraukė iš einamų pareigų. Dabar, grįžęs iš ligoninės, stiprėja žmonos Alfonso globoje. Linkime greitai pasveikti ir dar daug, daug džiugių ir prasmingų dienų.

• **DR. MARIJA GIMBUTIENĖ**, Topanga, Calif., pagerėjus sveikatai, šiuo metu įtemptai dirba prie naujos knygos. Šiais metais išleista ir didelį susidomėjimą sukėlusio dr. M. Gimbutienės knyga "The Language of the Goddess" (Harper & Row, Publishers, Inc.), yra spausdinama jau trečiąja laida.

• **VINCĖ JONUŠKAITĖ-ZAUNIENĖ-LESKAITIENĖ**, Santa Barbara, Calif., N. Lietuvos operos solistė, visuomenininkė, intensyviai peržiūri ir tvarko turimą archyvinę medžiagą.

• **VYTAUTAS ir IRENA ALANTAI** atsiuntė Dirvai sveikinimą su linkėjimais N. Metams.

Netrukus išeis nauja Vytauto Alanto knyga tautiniais klausimais.

Rašytojas Vytautas Alantas, buvęs aktyvus Dirvos bendradarbis, susilpnėjęs sveikatai ir paskutiniu metu nustojęs regėjimo, nebepajėgia rašyti. Jis yra namuose, rūpestingoje savo žmonos priežiūroje. Linkime stiprėjimo ir neprarasti vilties.

• **ALGIRDAS ir IRENA BUDRECKAI**, Chicagoje,

sveikindami Dirvą 75 metų proga, atsiuntė 50 dol. ir rašo: "Negalėdami dalyvauti ruoštame sukaktuviniame pokyly Chicagoje, sveikiname ir linkime toliau dirbti Lietuvos gerovei ir tautos laisvei tol, kol ji taps laisva ir suverenine valstybe." Ačiū už linkėjimus ir auką.

• **TEKLĖ MAČIULIENĖ**, "Kauno Tiesos" redaktorė, dėkoja už gaunamą "Dirvą" ir linki kūrybinės sėkmės, sveikatos -- iki pasimatymo -- pradžioje laikraščiais, o kada nors gal ir ... "Kauno Tiesos" redakcijoje.

* **Aleksandras Griauzdė**, Avon, Mass. užprenumeravo Dirvą kaip kalėdinę dovaną **R. Kalvaičiui**, Walpole, Mass. Sveikiname naują prenumeratorių ir linkime linksmų švenčių.

* **Ona Mučinskienė**, So. Boston, atnaujindama savo prenumeratą, taip pat užprenumeravo Dirvą savo sūnui **Aloyzui Mučinskui**, Worth, Ill. Sveikiname naują skaitytoją.

* **Antanas ir Ona Juodvalkiai**, Chicagoje, atnaujindami Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

* **Albinas Bliudžius**, Detroit, Mi., atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

* **Alina Žuras**, Rochester, N.Y., atnaujindama prenumeratą, pridėjo auką 50 dol., linkėdama visiems linksmų šv. Kalėdų ir laimingų N. Metų, kad Dievas padėtų išlaisvinti Lietuvą. Ačiū už auką ir linkėjimus.

* **Juožas Grauzinis**, Chicagoje, atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

* **Julius ir Irena Gelažiai**, Hickory Hills, Ill., atnaujindami Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

PALM BEACHES

• **DAIL. RIMGAILĖS ZOTOVIENĖS** meno paroda, kuri tęsis tris savaites, vyksta Chamber of Commerce of North Palm Beaches, 1983 PGA Blvd., Floridoje.

Paroda, pavadinta "Winter Wonderland", yra Norton muziejaus ir Chamber of Commerce "Art in Public Places" programos dalis. Iškilmingas parodos atidarymas įvyko gruodžio 1 d. ištaigingame PGA Sheraton viešbutyje, dalyvaujant 200 Chamber of Commerce kviestinių pareigūnų.

Parodoje yra išstatyti 26 dail. R. Zotovienės darbų akvarelės. Visuomenė yra kviečiama parodą pamatyti darbo valandomis, nuo 9 val. iki 5 v.v.

PARAMA DIRVAI

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukoję:

S. Mineika, Centerville	10.00
E. Bliudnikas, Centerville	5.00
K. Bandzevičius, LA	25.00
Ch. Bogushas, Waterbury ...	10.00
J. Penkiūnas, Baltimore	5.00
J. Dačys, Norwood	10.00
B. Tiškus, Collinsville	25.00
I. Stankus, Cleveland	5.00
J. Daugėla, Ormond B.	25.00
LMKF, Waterbury Klubas ...	25.00
V. Bakūnas, Willowick	5.00
G. Vidmantas, Rochester	5.00
P. Vebra, Chicago	20.00
J. Veblaitis, Union	10.00
S. Jančauskas, Chicago	5.00
J. Gelažius, Hickory Hills	25.00
P. Banys, Vista	5.00
V. Bagdanavičius, Phila	5.00
J. Vencus, Coventry	5.00
J. Jurevičius, Chicago	15.00
M. Vansauskas, Lyons	5.00
A. Tomkus, Juno Beach	10.00
V. Stimburiene, Willowick	5.00
V. Satkus, St. Catharines	5.00
V. Bražėnas, Bonita S.	10.00
A. Juodvalkis, Chicago	25.00
V. Petraitis, Stabicoke	10.00
J. Radas, Livonia	10.00
D. Čipkienė, Willowick	10.00
A. Azukas, Temple Hills	10.00
E. Manomaitis, Juno	5.00
A. Gargasas, Lubbock	10.00
S. Giedrikis, Juno B.	5.00
A. Bliudžius, Detroit	25.00
S. Zadeikis, Lake B'ton	10.00
U. Cinvinskienė, Chicago	25.00
K. Spakauskas, Dearborn ...	20.00
T. Janukėnas, Dorchester	5.00
P. Petraitis, St. Petersburg	5.00
J. Savaitis, Sunny Hills	15.00
K. Sakalienė, Surfside	20.00
J. Cijunskas, Cleveland	10.00
A. Žuras, Rochester	50.00
K. Ražauskas, Dearborn	10.00
P. Kašiuba, Las Cruces	10.00
V. Degutis, Cleveland	10.00
H. Andruška, Woodh'n	10.00
M. Vinclovas, Cleveland	5.00
J. Grauzinis, Chicago	25.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

* **Petras Vebra**, Chicagoje, atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 20 dol. Ačiū.

* **Kazimieras Bandzevičius**, Los Angeles, Ca., atnaujindamas Dirvos prenumeratą pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

* **Bronius ir Agota Tiškai**, Collinsville, Ill., atnaujindami Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

* **LMKF Waterburio klubas**, per išd. Albiną Paliulienę, Dirvai paremti atsiuntė 25 dol. Ačiū.